

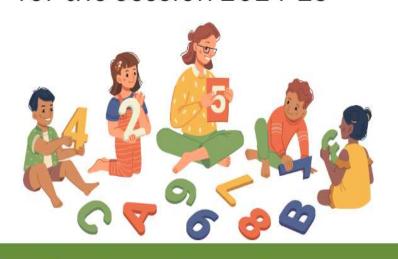

Government of Jammu & Kashmir

FOUNDATIONAL STAGE

Academic Calender-Cum-Syllabus for the session 2024-25

 State Council of Educational Research & Training (SCERT) JK-UT Copyright © 2024 by JK-SCERT

All rights reserved.

No part of this publication may be reproduced, distributed, or transmitted in any form or by any means, including photocopying, recording, or other electronic or mechanical methods, without the prior written permission of the publisher, except in the case of noncommercial uses permitted by copyright law.

Published by: JK-SCERT

www.scertjk.online

In case there is any omission, typing/ errors or any other error which might have crept in inadvertently, the same may be brought to the notice via email at assessmentcellscertjk@gmail.com

INTRODUCTION

National Education Policy 2020 envisages shift from rote learning to competency /experiential learning in schooling. The early stages of schooling from classes Foundational, Preparatory and Middle require proper planning and thorough understanding of mechanism for teaching learning process. The structure for scheme of studies and curriculum includes five major subjects viz; Mathematics, Science, English, Hindi/ Urdu & Social Science.

The Syllabus has been designed in order to provide students a broad and balanced understanding of subjects to enable them to communicate effectively, analyze information, take informed decisions, construct their worldview in alignment with constitutional values and move ahead in the direction of becoming productive citizens. The focus of current syllabus is on the development of 21st century skills in settings where each student feels independent, safe and comfortable with their learning. To achieve this aim, it is extremely important that children acquire adequate knowledge and skills in other core areas like Health and Physical Education, Life Skills, Values Education, Art Education, Work Education and other Co-Scholastic areas. The syllabus will help teachers as well as students to plan accordingly for achieving the desired learning competencies.

This Syllabus-cum-academic calendar is in synchronization with the latest instruction manual and other guidelines issued by NCERT, New Delhi and in line with "Student Assessment and Evaluation Scheme (SA&ES)" notified by SCERT JKUT.

Teachers must be aware and make use of all available material resources (blended) - online supporting material /TLM available at DIKSHA, NISHTHA, e-Pathshala, Swayam Prabha, NCERT & SCERT-J&K website for making inclusive education a reality and update themselves for progressive uniformities

	CONTENTS OF FOUNDATIONAL STAGE					
S.No	Class	Subjects	Page Number			
1		English				
2		Maths				
3		Hindi				
4	Class 2 nd	Dogri				
5		Urdu				
6		Kashmiri				
7		Punjabi				

	Appendix				
(i)	Suggestive Calendar of Activities				
(ii)	Student Learning Assessment Framework				
(iii)	Children with Special Need-Suggestive Measures				

Government of Jammu & Kashmir

Academic Calender-Cum-Syllabus

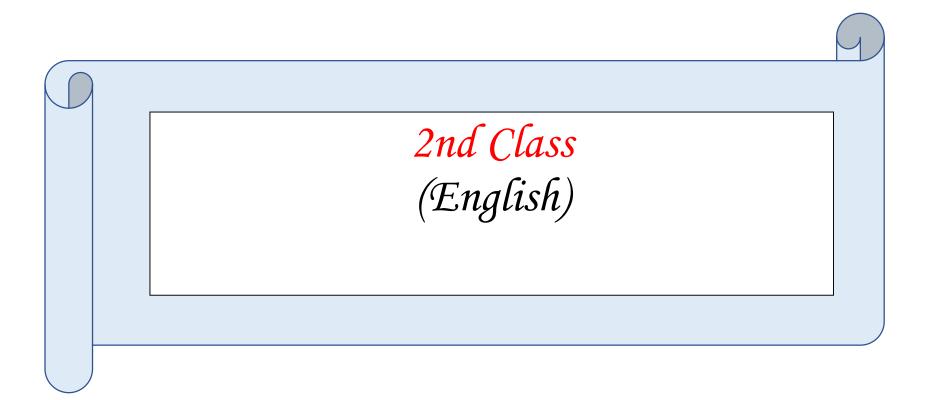
FOUNDATIONAL STAGE

Grade-2nd Session 2024-25

State Council of Educational Research & Training (SCERT) JK-UT

Learning Outcomes (NCERT) with suggestive pedagogical processes Class 2nd

learner may be provided opportunities in pairs/groups/individually and encouraged to—

- sing or recite collectively songs or poems or rhymes with action
- ❖ listen to stories, and humorous incidents and interact in English or home language
- * ask simple questions, for example, on characters, places, the sequence of events in the story, etc. (Ensure clear lip movement for children with hearing impairment to lip read.)
- * respond orally in home language or English or sign language or non-verbal expressions
- * write 2-3 simple sentences about stories or poems
- look at scripts in a print rich environment like newspapers, tickets, posters etc.
- develop phonemic awareness through activities focusing on different sounds, emerging from the words in stories and texts
- listen to short texts from children's section of newspapers, read out by the teacher
- listen to instructions and draw a picture
- speak and write English, talk to their peers in English, relating to festivals and events at homes and schools
- enrich vocabulary in English mainly through telling and retelling stories/folk tales
- use appropriately pronouns related to gender such as 'he', 'she', 'his', 'her', and demonstrative pronouns such as 'this', 'that', 'these', 'those'; and prepositions such as 'before', 'between' etc.
- read cartoons/ pictures/comic strips with or without words independently
- write 2-3 sentences describing common events using adjectives, prepositions and sight words like "This is my dog. It is a big dog. It runs behind me."

The learner—

- > sings songs or rhymes with action
- responds to comprehension questions related to stories and poems, in home language or English or sign language, orally and in writing (phrases/ short sentences)
- identifies characters, and sequence of events in a story.
- > expresses verbally her or his opinion and asks questions about the characters.
- > storyline, etc., in English or home language.
- draws or writes a few words or short sentence in response to poems and stories.
- ➤ listens to English words, greetings, polite forms of expression, and responds in English/home language like 'How are you?', 'I'm fine, thank you. etc.
- > uses simple adjectives related to size, shape, colour, weight, texture such as 'big', 'small', 'round', 'pink' 'red' 'heavy' 'light' 'soft' etc.
- ➤ listens to short texts from children's section of newspapers, read out by the teacher
- > listens to instructions and draws a picture
- > uses pronouns related to gender like 'his/ her/, 'he/she', 'it' and other pronouns like 'this/that', 'here/there' 'these/those' etc.
- > uses prepositions like 'before', 'between' etc.
- > composes and writes simple, short sentences with space between words.

Class 2nd Academic Calendar cum Syllabus, English

Time Line	Name of the Topic	Learning Outcomes	Competencies	Suggested Activities
1	1. My Mom	Eng201 Sings songs or rhymes with action Eng202 Responds to comprehension questions related to poems in home language or English ECL2-5.2 Sings songs or rhymes with action. forms new rhyming words.	ListeningSpeakingUnderstandingDevelopment of vocabulary	Singing action songs/poems is a fun way to help toddlers expand their vocabularies. But it can be a challenge for them to learn the words and coordinate the movements at the same time. Try the following ideas when you introduce an action song/poem Take it slow when you introduce a new poem. Let each child participate in his way and at his own pace. Give children lots of chances to practice over and over again. Pair words with actions and gestures to make it easier for children to learn and remember the words. We can do simple activities such as keeping our fingers on our cheeks, moving our hands up and down, stepping around, making facial expressions, or playing rhythm instruments in time with the music.
	2. Our Helpers	Eng203 identifies characters Eng204 expresses verbally her or his opinion and asks questions about the characters in English or home language ECL2-5.1a Expresses verbally her or his likes /dislikes about the characters in English or home language.	 Listening Speaking Communication 	 Role-play is an excellent way of getting our students to practice their English. They simulate real-life situations. It is an essential component in the learning process of the children. Boost every child to take part in a role-play activity.

	3. Rain	Eng201 sings songs or rhymes with action Eng202 responds to comprehension questions related to poems in home language or English Eng209 listen to instructions and draws a picture ECL2-5.2 Sings songs or rhymes with action forms new rhyming words.	 Fluency Listening and speaking Reading comprehension Vocabulary development 	 Make students sing or recite collectively songs or poems or rhymes with action. Ask simple questions, for example, on new words, rhyming words in the poem, etc. Ask the students to draw pictures related to the topic
2	4. The Snow Adventures	Eng202 responds to comprehension questions related to story in home language or English Eng203 identifies characters in a story Eng204 expresses verbally her/his opinion and ask questions about the characters, storyline, etc in English or home language. Eng205 draws or writes a few words or short sentence in response to the story Eng209 listens to instructions and draws a picture Eng210 uses pronouns related to gender like his/her, he/she, it and other pronouns ECL2-5.6 Recognises and writes/draws frequently occurring word/picture in a story being read. ECL2-5.8 Creates a poster on their self-created story	 Understanding Listening Speaking, Creative thinking Vocabulary development 	 Make the learners practice to write 2-3 sentences in English language in response to the story Perform different types of activities with students to make them understand the use of pronouns related to gender such as he, she, his, her, and demonstrative pronouns such as this, that, these, those etc. Arrange poster making competition so that students can create different types of posters.

		Eng201 sings songs or rhymes with action Eng202 responds to comprehension questions related to poems in home language or English Eng205 draws or writes a few words or short sentence in response to the poem. Eng209 listens to instructions and draws a picture Eng212 composes and writes simple, short sentences with space between words	 Listening and speaking Reading comprehension Vocabulary development Creativity 	 Ask the students to draw or arrange different types of pictures related to games and paste them in the notebook. Ask them to write one sentence related to the game.
3	5. Lets Play			

Eng202 responds to comprehension questions related to story in home language or English Eng203 identifies characters in a story Eng204 expresses verbally her/his opinion and ask questions about the characters, storyline, etc in English or home language. Eng205 draws or writes a few words or short sentence in response to the story. Eng207 uses simple adjectives related to size, shape, colour, weight, texture such as big, small, round, pink, red, heavy, soft etc. **Eng209** listens to instructions and draws a picture **Birbals Wit** Eng212 composes and writes simple, short sentences with space 4 between words ECL2-5.1a Expresses verbally her or his likes/dislikes about the 9 characters, storyline, etc.,in English or home language. **ECL2-5.3** Predicts the story, talks about the characters bilingually. ECL2-5.4 Responds to the questions related to stories and poems, in home language or English or sign language, orally and in writing (phrases/short sentences) ECL2-5.6 Recognises and writes/draws frequently occurring word/picture in a story being read. ECL2-5.7 Tries to decode unfamiliar words while reading.

- Listening and
- speaking
- Reading
- comprehension
- Appreciation of wit and wisdom
- ➤ Make the students read the lesson and share their views about the story.
- > Encourage the students to read more stories.
- ➤ Engage the students in different types of activities to understand the concept of describing words and use them in their writing.
- ➤ Make them understand the concept of comparison

	7. Shapes	Eng201 sings songs or rhymes with action Eng202 responds to comprehension questions related to poems in home language or English Eng205 draws or writes a few words or short sentence in response to the poems ECL2-5.2 Sings songs or rhymes with action. forms new rhyming words.	 Fluency Listening and speaking Reading comprehension Observation 	 Ask the students to draw different types of shapes and colour them. Ask the students to collect things or pictures of different shapes and paste them on the chart to categorise them as per their shape and speak few lines on any picture they like.
5	8. The wind and the Sun	Eng203 identifies characters in a story Eng204 expresses verbally her/his opinion and asks questions about the characters, storyline, etc., in English or home language. ECL2-5.3 Predicts the story, talks about the characters bilingually. ECL2-5.4 Responds to the questions related to stories and poems, in home language or English or sign language, orally an in writing (phrases/ short sentences).	 Listening and speaking Reading comprehension Dialogue conversation Vocabulary development Use grammar item in context. 	 The teacher will demonstrate different types of activities which help the students to use the noun in the context. Ask the students to perform a skit on any topic. The teacher will narrate a story to the children and prompt them to guess the end of the story.

	9. My Senses	Eng201 sings songs or rhymes with action Eng202 responds to comprehension questions related to poems in home language or English Eng205 draws or writes a few words or short sentence in response to the ECL2-5.2 Sings songs or rhymes with action. forms new rhyming words. ECL2-5.10 Writes selective rhyming words in Pair	 Listening and Speaking Reading comprehension Vocabulary development Use Grammar item in context. Fluency Aesthetic sense 	 Recitation of the poem to be done by the students. Ask the students to draw the pictures of five sense organs
6	10. The Fox and The Chick	Eng203 Identifies characters, and sequence of events in a story Eng204 expresses verbally her/his opinion and ask questions about the characters, storyline, etc in English or home language. Eng205 draws or writes a few words or short sentence in response to the story Eng212 composes and writes simple, short sentences with space between words ECL2-5.7 Tries to decode unfamiliar words while reading.	 Listening and Speaking Reading comprehension Vocabulary development Use grammar item in context. Empathy 	 Teacher will narrate a similar story with the help of picture cards highlighting the theme of empathy Ask the students to retell the story by arranging the picture cards in a sequence.

7	11. My Beautiful tree	action Eng202 responds to comprehension questions related to poems in home language or English ECL2-5.2 Sings songs or rhymes with action. forms new rhyming words. ECL2-5.10 Writes selective rhyming words in pair. ECL2-5.14 Draws or writes a few words or short sentence in response to the environment (birds, plants, garden, etc.)	 Listening Speaking Reading comprehension Vocabulary development Fluency Listening and speaking Dialogue conversation Vocabulary development 	 Ask the students to read the poem aloud with proper expressions and actions. Avoid explanation as much as possible, especially of poems. let them enjoy the beauty of the poem and understand on their own. Take the students out in the garden Initiate a conversation about the importance of trees and let everyone be an active participant. Ask them to answer the following questions. How are trees born? Do trees need water and food? Are trees living or non-living? Is it possible for a tree to get sick like us? 5. How can you help trees?
---	-----------------------	--	--	---

	Tree
	hinar
(
	12.

Eng203

identifies characters

Eng204

expresses verbally her or his opinion and asks questions about the characters in English or home language

Eng208

listens to short texts from children's section of newspapers, read out by the teacher.

Eng211

uses preposition like "before", "between"

ECL2-5.1a

Expresses verbally her or his likes/dislikes about the characters in English or home language.

ECL2-5.3

Predicts the story, talks about the characters bilingually.

ECL2-5.7

Tries to decode unfamiliar words while reading.

ECL2-5.8

Creates a poster on their self-created story.

ECL2-5.12

Read texts other than he textbooks such as children's magazine, etc.

- Listening and speaking
- Reading comprehension
- Observation
- Use grammar items in context
- Development of vocabulary
- Development of Creativity

- ➤ Encourage the students to write 2-3 sentences describing uses of trees using adjectives, prepositions and sight words like "This is a tree. It has green leaves. We get food from trees."
- > Encourage students to read newspapers and children's magazines in English
- ➤ Talk to their peers in English/home language relating to festivals and events (Van Mahotsav) at home and schools.
- ➤ Make them aware about the importance of planting trees.
- Ask them to water plants and not to pluck flowers.
- ➤ Inculcate the spirit of keeping their environment neat and clean.

2nd Class (Mathematics)

Learning Outcomes (NCERT) with suggestive pedagogical processes, Class 2nd

Suggested Pedagogical Processes

The learner may be provided opportunities in pairs/groups/individually and encouraged to —

- identify number naming and number writing patterns, read and write numbers up to 99
- apply the understanding of place value of numbers while grouping & recognising them
- * add 2-digit numbers up to 99 by using addition facts up to 9
- develop and use alternate strategies for addition and subtraction of numbers
- explore situations in which addition and subtraction of numbers is required. For example combining two groups, enlarging a group by adding more objects
- develop their own contextual situations/ questions based on subtraction and addition
- create situation/ context in which a number has to be repeatedly added
- trace different faces of 3D objects on paper and name their corresponding 2D Shapes
- classify shapes based on their physical attributes through cut out/ paper folds of different shapes
- use observations/ sense of touch to describe the shapes and their physical attributes
- ❖ add up to numerical value of Rs. 100, by using concrete play money of different denominations
- * measure different lengths/ distances by using uniform but non-standard unit
- discuss and share the experiences of children while they observe
- different balances for weighing objects
- construct their own balance (simple) and weigh and compare the
- * weights of different things around them
- compare the capacity of two or more containers
- discuss about the special day/ particular day of a week when children share time and house related work with their family members
- verbalise the unit of repeat in a pattern and make ideas about their extension
- extend patterns created by using shapes, thumb print, leaf print and numbers, etc
- collect information from people around, record it and draw some inference from it.

Learning Outcomes

The learner —

- ➤ MAT201 Works with two-digit numbers reads and writes numerals for numbers up to 99 uses place value in writing and comparing two digit numbers. forms the greatest and smallest two-digit numbers (with and without repetition of given digits) solves simple daily life problems/ situations based on addition of two-digit numbers solves daily life situations based on subtraction of two digit numbers represents an amount up to Rs. 100 using 3-4 notes and coins (of same/ different denominations of play money)
- ➤ MAT202 Describes basic 3D and 2D shapes with their observable characteristics –identifies basic 3D-shapes such as cuboids, cylinder, cone and sphere by their names distinguishes between straight and curved lines draws/ represents straight lines in various orientations (vertical, horizontal, slant)
- ➤ MAT203 Estimates and measures length/distances and capacities of containers using uniform non-standard units like a rod/pencil, cup/spoon/bucket etc.
- ➤ MAT204 compares objects as heavier/lighter than using simple balance
- ➤ MAT205 identifies the days of the week and months of the year
- ➤ MAT206 sequences the events occurring according to their duration in terms of hours/days; for example, does a child remain in school for a longer period than at home?
- ➤ MAT207 draws inference based on the data collected such as the number of vehicles used in Raju's house is more than that in Rishita's.
- ➤ MAT208 Counting in groups and skip counting by 2's, 3's,5's & 10's.
- ➤ MAT209 Understand the value of ones, tens and how many ones make up a ten, how many tens make up a hundred, etc. Be able to comprehend what the place values of a given number represent. Understand how expanded form relates to the formation of a number with base ten blocks.
- ➤ MAT210 Children learn that capacity describes how much a container could hold. They compare different containers and describe which has the greatest capacity and which has the smallest capacity.

Class 2nd, Academic Calendar for the year 2023-24

Timeline	Topic/ Content	LO/ Part of LO	Key Areas	Suggestive Activities
1	1. What is long? What is round?	 The learner MAT202 ❖ Describes basic 3D and 2D shapes with their observable characteristics ❖ Identifies basic 3D-shapes such as cuboids, cylinder, cone and sphere by their names. ❖ Distinguishes between straight and curved lines ❖ Draws/ represents straight lines in various orientations (vertical, horizontal, slant). Part of Lo's • Handling different objects that are long and round and that can roll and slide. • Can learn about different shapes of objects by playing games. 	 Observe and describe shapes of different objects Similarities and differences among their properties i.e., physical features. Objects and shapes having edges, corners, faces. Things that can roll and slide. Comparison of tallest and shortest things. Attributes of identifying 2-D and 3-D figures critical thinking 	 Guessing game to know different objects and their shapes. Show things to students which can roll and slide. Handling different object which can roll and slide. Making post card stronger stand. Recitation of poem what is long, what is round. Making a tree with the help of paper. Take children to the ground and teacher will help the students to differentiate between the 2D and 3D shapes from nature.
	2. Counting in Groups	MAT208 Counting in groups and Skip counting by 2's, 3's & 5's Part of Lo's Can learn arranging things in pairs. Can learn to count the numbers in groups	 Looks and guess the number of things. Arranging things in groups. Keeping things in pairs. Activities for use of ordinal numbers. Problem Solving Critical thinking 	 Arranging things in groups. Keeping things in pairs. Joining dots in order. Standing in groups in 2,3,5 through a game. Guess which is more or less. Knowing about ordinal numbers. Make children standing in lines & give instructions in such a way that second child will clap your hands, third child will pull your nose.

	3. How much you can carry.	MAT204 Compares objects as heavier/lighter by using simple balance. Part of Lo's • To know about heavier and lighter things. • To make unequal things equal by estimation.	 To get Knowledge about heavier and lighter things. Get knowledge from story of the clever donkey and his heavy sack (story). To learn the reason behind the working sea—saw Identifying the problem. Analyze. Logical reasoning is developed 	 Experiments to show salt and sugar dissolve in water but wool, cotton absorb water. Playing in the sea saw or use of balance to demonstrate heavier or lighter. Use of balance to measure things. Handling units of measuring things. Colour the one which is lighter.
2	4. Counting in Tens.	Counting in groups and Skip counting by 2's, 3's, 5's & 10's. Part of Lo's • Can be able to arrange things in tens. • Learn to make flower garlands out of beads in tens. • Concept of tens ones	 Counting of numbers in tens. Make groups of things in tens. Different arrangements of 10 Bindis. Make bundles of 10 with the help of materials such as sticks or beads. Develop Oral name of number. Problem solving skill developed Develop critical thinking 	 Collect objects like flowers beads, Bindis, stories. Count the number with the help of abacus. Threading the beads in tens. Arrange 10 Bindis in different designs. Write number in ones and tens.

5. Tens and Ones

3

MAT209:

Understand the value of ones, tens and how many ones make up a ten, how many tens make up a hundred, etc. Be able to comprehend what the place values of a given number represent.

Understand how expanded form relates to the formation of a number with base ten blocks.

Part of Lo's

- Concept of Tens and ones using 10- rupee notes and 1rupee coins.
- ❖ Writing numbers in Tens and ones e.g., 25 = 10 + 10 + 1 + 1 + 1 + 1 + 1 + 1 = 2 tens and 5 ones.
- ❖ Reading of Price tags Rs 25 = Rs 10 + Rs 10 + Re1 + Re 1 + Re 1 + Re 1 + Re1.
- Adding of 10-rupee notes and 1-rupee coins to make different denominations.

- ❖ Student will be able to write numbers in tens and ones. i.e., 25 = 2 Tens and 5 Ones.
- ❖ Students will know about place values up to tens.
- ❖ Students will be able to add different combinations of denominations of Rs 10 notes and Re 1 coin.
- Develops problem solving skills

- ➤ Using 10-rupees notes and 1-rupee coins and grouping them into tens and ones.
- Activity of making garland using 10 flowers or twenty flowers.
- > Counting's in tens and ones using triangular and square cards.
- > Dividing the class into groups of tens.

4	6. Patterns	MAT206 Sequences the events occurring according to their duration in terms of hours/days. For example, does a child remain in school for a longer period than at home? Part of Lo's Identify simple Symmetrical patterns. To able to draw various patterns. To know patterns through colours, shapes. To know about the number patterns, alphabet patterns. To identify patterns in his or her surroundings. To recognise the basic unit of generating patterns.	 Making of design. Recognises the basic unit of generating patterns. Complete the patterns by understanding and observing the patterns. Develop problem solving skills Develop logical reasoning Develop critical thinking 	 Shapes, numbers, Bindi, alphabets can be arranged in different patterns. Drawing gate grill patterns window, grill pattern of school & class room. Drawing patterns for saree, dress, curtains, pillow, bedsheet. Making patterns with match stick complete the pattern with colours. Take children into the school ground and ask them to collect leaves of different plants, mix them and then group leaves of similar shapes.
	7. Footprints	MAT203 Estimates and measures length/ distances and capacities of containers using uniform non- standard units like a rod/pencil, cup/ spoon/bucket etc. Part of Lo's • Tracing of objects of different shapes. • Know the footprints of animals and human beings.	 Footprints of different animals. Comparison of Footprints of different animals. Objects of different shapes. Problem solving skills Creativity and innovation. 	 Matching animals with their footprints. Draw your footprints and your friend's footprints on the floor and compare which is smaller. Trace and guess the objects traced. Draw the missing things in the given pictures. Trace the objects of different shapes. Make a group of objects of similar shapes.

	8. Jugs and Mugs	Children learn that capacity describes how much a container could hold. They compare different containers and describe which has the greatest capacity and which has the smallest capacity. Part of Lo's • Liquid to be measured in different shapes of containers. • fill water in different shapes of containers which holds more water & which contains less.		Carry out experiments in groups to perform measurements. Discussion of key vocabulary, results and conclusions. Lemon drink Activity will help the learners to make and enjoy lemon drink contained in different containers having different capacities. Role play activity Narrating the story of thirsty crow. Collection of different containers/vessels used in day-to-day life.
5	9. My Funday	MAT205 Identifies the days of the week and months of the year. Part of Lo's • Learner should be able to write the days of a week and the months of year. • Understanding the concept of before and after of days and months. • Students should be able to read a calendar. • Students should be able to read the class time table	 in using a calendar. Concept of yesterday, today and tomorrow. Reading of class timetable Months of the year Reading a calendar. Reading Understanding 	 Poems on days of a week and months of a year. Reading of class Time Table Using fist (Close hand activity) to remember the long and short months (starting with January the long months sit on the knuckles while short months are in the spaces between.) Reading of Calendar Naming the shortest month of the year.

	10. Lines and Lines	 Describes basic 3D and 2D shapes with their observable characteristics Identifies basic 3D-shapes such 	 Concept of Standing, Slanting and Sleeping lines. Concept of straight and curved lines. Making designs with dots. Stick drawing 	 Draw straight and curved lines, sleeping, slanting and standing lines. Forming letters of English alphabet and numbers with the help of match sticks. Stick drawing
6	11. Add our Points	MAT201 Solves simple daily life problems/situations based on addition of two-digit numbers. Part of Lo's • Will be able to write numbers from 1 – 100. • Will be able to add two 2-digit numbers. • Will be able to add 3 single digits numbers	 Numbers 1-100. Addition of two 2-digit numbers. Addition of 3 single digit numbers. 	 Numbers 1-100. Addition of two 2-digit numbers. Addition of 3 single digit numbers. i) 4+2+3= ii) 5+6+1=

12. Give and Take

MAT201

- Works with two-digit numbers.
- Reads and writes numerals for numbers up to 99.
- Uses place value in writing and comparing two-digit numbers.
- ❖ Forms the greatest and smallest two-digit numbers (with and without repetition of given digits).
- Solves simple daily life problems /situations based on addition of two-digit numbers. Solves daily life situations based on subtraction of twodigit numbers.
- * Represents an amount up to Rs. 100 using 3-4 notes and coins (of same/ different denominations of play money.

Part of Lo's

- Can understand meaning of giving(-) and taking(+) can easily add and subtract 2 digit numbers.
- ❖ Can understand different signs '+' and '- '
- Solves simple word problems.
- Student will be able to prepare a bill.

- Developing the concrete experience of making groups of tens using materials like beads, pebbles, buttons, match sticks etc.
- Adding and subtracting in groups of tens and ones

Use of objects like beads, ice cream sticks for addition and subtraction.

Role Play Activity

- ➤ A mock shop may be arranged in the class and stress on word problems on addition and subtraction to be given.
- > Prepare a bill of the items you purchase from your school canteen.

	13. The longest Step	MAT203 Estimates and measures length /distances and capacities of containers using uniform nonstandard units like a rod/pencil. Part of Lo's • Learn to measure different lengths using fingers, hand spans and footsteps. • Developing the sense of estimation.	 Measuring length using nonstandard units. i.e., fingers, hand spans and footsteps 	 Measuring things inside the classroom using fingers, hand spans and Footsteps. e.g., find the distance between the door and the window of your classroom. Find the distance between the blackboard and the place where you are sitting Running Activity
7	14. Birds come Birds go	 MAT201 ❖ Works with two-digit numbers reads and writes numerals for numbers up to 99. ❖ Uses place value in writing and comparing two-digit numbers. Forms the greatest and smallest two-digit numbers (with and without repetition of given digits) ❖ Solves simple daily life problems/ situations based on addition of two-digit numbers Solves daily life situations based on subtraction of two-digit numbers. Part of Lo's • How to add and subtract two-digit numbers. • How to carry while addition. • How to borrow while subtraction. 	 Addition and Subtraction of 2 two-digit numbers using token cards. Know how to keep an account of the expenditure of a month. Word problems (related to daily life)- addition and subtraction. Making different combinations to get a desired sum or difference. 	 Word problems on addition and subtraction. Maintaining diary of expenditure for the month.

	MAT207 Draws inference based on the data collected such as the number of vehicles used in Raju's house is more than that in Rishita's.	Collecting data (information) in small groups and filling the information in tables and attempt to answer the find	 Various activities involving collecting data and answering questions based on it. Collect data from your class/ friends and complete the table:
15. How many ponytails			Flavour No. of Children liking Ice- Cream Mango Vanilla Chocolate Butterscotch Strawberry Similarly, we can frame many tables like favourite colours, fruits etc.

2nd Class (Hindi)

कक्षा -द्वितीय (हिंदी)

सीखने-सिखाने की प्रक्रिया	सीखने के प्रतिफल (Learning Outcomes)
सभी शिक्षार्थियों (भिन्न रूप से सक्षम बच्चों सहित) को व्यक्तिगत,	बच्चे -
सामूहिक रूप से कार्य करने के अवसर और प्रोत्साहन दिया जाए तािक	
उन्हें-	• HIN201:- विविध उद्देश्यों के लिए अपनी भाषा अथवा/और स्कूल की भाषा का
	इस्तेमाल करते ह्ए बातचीत करते हैं, जैसे-जानकारी पाने के लिए प्रश्न पूछना,
• अपनी भाषा में अपनी बात कहने, बातचीत करने की भरपूर	निजी अन्भवों को साझा करना, अपना तर्क देना आदि।
आज़ादी और अवसर हों।	
• हिंदी में सुनी गई बात, कविता, कहानी आदि को अपने तरीके	• HIN202:- कही जा रही बात, कहानी, कविता आदि को ध्यान से सुनकर अपनी
और अपनी भाषा में कहने-सुनाने/प्रश्न पूछने एवं अपनी बात	भाषा में बताते/सुनाते हैं।
जोड़ने के अवसर उपलब्ध हों।	
• बच्चों द्वारा अपनी भाषा में कही गई बातों को हिंदी भाषा और	• HIN203:- देखी, सुनी बातों, कहानी, कविता आदि के बारे में बातचीत करते हैं
अन्य भाषाओं (जो भाषाएँ कक्षा में मौजूदा हैं या जिन भाषाओं	और अपनी प्रतिक्रिया व्यक्त करते हैं।
के बच्चे कक्षा में हैं) में दोहराने के अवसर उपलब्ध हों। इससे	
भाषाओं को कक्षा में समचिुत स्थान मिल सकेगा और उनका	
शब्द-भंडार, अभिव्यक्तियों का भी विकास करने के अवसर मिल	
सकें गे।	
• 'पढ़ने का कोना' में स्तरानुसार विभिन्न प्रकार की और विभिन्न	• HIN204:- अपनी निजी ज़िंदगी और परिवेश पर आधारित अनभुवों को सुनायी
भाषाओं (बच्चों की अपनी भाषा/एँ, हिदी आदि) में रोचक	जा रही सामग्री, जैसे- कविता, कहानी, पोस्टर, विज्ञापन आदि से जोड़ते हुए
सामग्री, जैसे- बाल साहित्य, बाल पत्रिकाएँ, पोस्टर, ऑडियो-	बातचीत में शामिल करते हैं।
वीडियो सामग्री उपलब्ध हो।	
• चित्रों के आधार पर अनुमान लगाकर तरह-तरह की कहानियों,	• HIN205:- भाषा में निहित शब्दों और ध्वनियों के साथ खेल का मज़ा लेते हुए
कविताओं को पढ़ने के अवसर उपलब्ध हों।	लय और तुक वाले शब्द बनाते हैं, जैसे-एक था पहाड़, उसका भाई था दहाड़,
	दोनों गए खेलने।
 विभिन्न उद्देश्यों को ध्यान में रखते हुए पढ़ने के विभिन्न 	• HIN206:- अपनी कल्पना से कहानी, कविता आदि कहते/ सुनाते हैं/आगे बढ़ाते
आयामों को कक्षा में उचित स्थान देने के अवसर उपलब्ध हों,	हैं।
जैसे- किसी कहानी में किसी जानकारी को खोजना, कहानी में	

घटी विभिन्न घटनाओं के कर्म को तय करना, किसी घटना के	
होने के लिए तर्क दे पाना, पात्र के संबंध में अपनी पसंद या	
नापसंद के बारे में बता पाना आदि।	
 कहानी, कविता आदि को बोलकर, पढ़कर सुनाने के अवसर हों 	• HIN207:- अपने स्तर और पसंद के अनुसार कहानी, कविता, चित्र, पोस्टर आदि
और उस पर बातचीत करने के अवसर हों।	को आनंद के साथ पढ़कर अपनी प्रतिक्रिया व्यक्त करते हैं/प्रश्न पूछते हैं।
 स्नी, देखी, पढ़ी बातों को अपने तरीके से कागज़ पर उतारने के 	• HIN208:- चित्र के सूक्ष्म और प्रत्यक्ष पहलुओं पर बारीक अवलोकन करते हैं।
अवसर हों। ये चित्र भी हो सकते हैं, शब्द भी और वाक्य भी।	
• बच्चे अक्षरों की आकृति को बनाने में अपेक्षाकृत सघुड़ता का	• HIN209:- चित्र में या क्रमवार सजाए चित्रों में घट रही अलग-अलग घटनाओं,
प्रदर्शन करते हैं। इसे कक्षा में प्रोत्साहित किया जाए।	गतिविधियों और पात्रों को एक संदर्भ या कहानी के सूत्र में देखकर समझते हैं
	और सराहना करते हैं।
• बच्चों द्वारा अपनी वर्तनी गढ़ने की प्रवितृ को भाषा सीखने की	• HIN210:- परिचित/अपरिचित लिखित सामग्री में रुचि दिखाते हैं और अर्थ की
प्रक्रिया का हिस्सा समझा जाए।	खोज में विविध प्रकार की युक्तियों का इस्तेमाल करते हैं, जैसे- चित्रों और प्रिंट
	की मदद से अनुमान लगाना, अक्षर-ध्विन संबंध का इस्तेमाल करना, शब्दों को
	पहचानना, पूर्व अनभुवों और जानकारी का इस्तेमाल करते हुए अनमान लगाना।
• संदर्भ और उद्देश्य के अनुसार उपयुक्त शब्दों और वाक्यों का	• HIN211:- प्रिंट (लिखा या छपा ह्आ) में मौजूद अक्षर, शब्द और वाक्य की
चयन करने, उनकी संरचना करने के अवसर उपलब्ध हों।	इकाइयों की अवधारणा को समझते हैं, जैसे- 'मेरा नाम विमला है।' बताओ, इस
	वाक्य में कितने शब्द हैं?/ 'नाम' शब्द में कितने अक्षर हैं या 'नाम' शब्द में
	कौन-कौन से अक्षर हैं?
	• HIN212:- हिंदी के वर्णमाला के अक्षरों की आकृति और ध्वनि को पहचानते हैं।
	• HIN213:- स्कूल के बाहर और स्कूल के भीतर (पुस्तक कोना/पुस्तकालय से)
	अपनी पसंद की किताबों को स्वयं चुनकर पढ़ने का प्रयास करते हैं।
	• HIN214:- स्वेच्छा से या शिक्षक द्वारा तय गतिविधि के अतंर्गत चित्रों, आड़ी-
	तिरछी रेखाओं (कीरम-काँटे), अक्षर-आकृतियों से आगे बढ़ते हुए स्व-वर्तनी का
	उपयोग और स्व-नियंत्रित लेखन (कनवैंशनल राइटिंग) करते हैं।
	• HIN215:- सुनी ह्ई और अपने मन की बातों को अपने तरीके से और तरह-तरह
	से चित्रों/शब्दों/वाक्यों द्वारा (लिखित रूप से) अभिव्यक्त करते हैं।
	• HIN216:- अपनी निजी ज़िंदगी और परिवेश पर आधारित अनभुवों को अपने
	लेखन में शामिल करते हैं।
	• HIN217:- अपनी कल्पना से कहानी, कविता आदि आगे बढ़ाते हैं।

वार्षिक कैलेण्डर २०२४ -२०२५ कक्षा -द्वितीय

समय अवधि महीना	विषय/उपविषय	सीखने के परिणाम	योग्यता/ क्षमता	सुझाव गतिविधि
1	पाठ-1 से पाठ-2 अ से ई मात्रा के शब्द, मेरी माँ पर 5 वाक्य, वचन बदलो, विराम चिन्ह का उचित प्रयोग।	 मात्राओं की सुदृढ़ता होती है। हिंदी में अपनी बात कहने और बातचीत करने में सक्षम होंगे। 	 मात्राओं का प्रयोग सीखेंगे। शब्द भंडार में वृद्धि। 	 अपने मनपसंद फल के वृक्ष का चित्र बनाकर उनमें रंग भरवायें। अध्यापक बच्चों को अपनी माता के प्रति आभार व्यक्त करने हेतु, उन्हें कोई भेंट देने के लिए प्रोत्साहित करें।
2	पाठ-3 से पाठ-4 ई से ऊ की मात्रा, मेरे पिता पर पांच वाक्य, उल्टे अर्थवाले शब्द, शब्द लड़ी बनाना, गिनती 1 से 10	 भाषा समृद्ध होगी मात्राओं का उच्चारण तथा लेखन शुद्ध होगा। 	 वर्ग पहेली से नाम वाले शब्द ढूंढने की क्षमता। सही वर्ण चुनना। चित्रकारी में महारथ। 	बच्चों से अपना परिचय पत्र बनवायें। बच्चों को घर के कामों में सहयोग करना सिखाएं। फलों के नाम हिंदी, अंग्रेजी और मातृभाषा में लिखवायें।

3	पाठ-5 से पाठ-8 ऋ से औ की मात्रा के शब्द, लिंग बदलो, चित्रकला का अभ्यास, रंगों के महत्त्व पर पांच वाक्य	 ध्विन संबंध का इस्तेमाल आता है। चित्रों को देखकर अनुमान लगाते हैं। दो रंगों को मिलाकर नए रंग का निर्माण। 	 स्मरण शक्ति का विकास होता है। शब्द भंडार में वृद्धि। मात्राओं का प्रयोग करना आएगा। 	 बच्चों को कापी पर पतंग का चित्र बनाकर उन त्योहारों के नाम लिखवाए जिन पर पतंग उड़ाई जाती है। इंद्रधनुष का चित्र बनाकर रंग भरवायें। भारतीय रंगोली परंपरा से बच्चों को अवगत करायें।
4	पाठ-9 से पाठ-11 विलोम शब्द। हिंदी गिनती 11 से 20। जब सूरज नहीं होगा तो क्या होगा (चर्चा)	 कविता आदि को पढ़कर, बोल कर उस पर बातचीत करते हैं। अर्थ की खोज करने की कोशिश करते हैं। 	 तर्क शक्ति का विकास होता है। सुर लय, ताल के साथ कविता गायन शैली से परिचित होते हैं। 	बच्चों से गाजर का चित्र बनवाकर उसमें रंग भरवायें। बच्चे अपने घर की छत पर जाकर सूरज की दिशा को देखकर घर की दिशा शिक्षक को बतायें।
5	पाठ-12 से पाठ-13 अं से अः की मात्रा के शब्द, श्रुतलेख, शुद्ध अशुद्ध, हिंदी की गिनती 21 से 50 तक।	 चित्रों के सूक्ष्म अवलोकन की क्षमता उत्पन्न होगी। अपने स्तर और पसंद के अनुसार कहानी में आए पिक्षयों और वृक्षों की पहचान होगी। 	बच्चों के ज्ञान में वृद्धि होगी। शब्द भंडार समृद्ध होगा। प्रकृति से जुड़ेंगे।	 तालाबों को साफ सुथरा रखने पर बच्चों से चर्चा करवायें। चिड़िया का चित्र बनवाकर उसमें रंग भरवायें। बच्चे अपने आंगन और आस पड़ोस में जायें और पाए जाने वाले पक्षी देखें और उनके नाम लिखें।

6	पाठ-14 से पाठ-16 मित्र पर 10 पंक्तियाँ, समान अर्थ वाले शब्द, ध्वनियों का ज्ञान	नए नए शब्दों को पहचान लेंगे। अपने स्तर और पसंद के अनुसार कहानी, कविता आदि पढ़ कर अपनी प्रतिक्रिया व्यक्त करते हैं।	• मित्र के महत्त्व को पहचानेंगे।	 शिक्षक कक्षा में नकलची बंदर की कहानी नाटकीय ढंग से सुनाएंगे। चित्र को देखकर बच्चे कहानी की रचना करें। शिक्षक विद्यार्थियों को समझाएंगे कि समान अर्थ वाले शब्द के बीच योजक लगता है।
7	पाठ-17 से पाठ-18 समानार्थक शब्द, प्रकृति का महत्त्व, मेरी प्रिय ऋतु पर पांच पंक्तियाँ	 शुद्ध बोलना एवं लिखना शुरू करते हैं। सुनी सामग्री के बारे में बातचीत करते हैं। 	 तर्कशक्ति का विकास होता है। प्रकृति के विभिन्न घटकों (जल, सूर्य, पेड़) के महत्त्व से अवगत होंगे। मात्राओं के अभ्यास हेतु श्रुतलेख अभ्यास करना। 	 अध्यापक द्वारा कविता का आदर्श वाचन किया जाए तथा बच्चों से अनुकरण वाचन करवाया जाए। बच्चों से स्कूल में वृक्षारोपण करवाया जाए।

2nd Class (Dogri)

जमात:दूसरी

समांऽ अवधी (म्हीने च)	बिशे/उपबिशे	सिक्खनै दे परिणाम	योग्यता	गतिविधियें लेई सुझाs
		'अ' ध्वनि दा ज्ञान,	शब्दें च प्रयुक्त	•'अ' ध्वनि गी जानने लेई इक अक्खर कन्नै दूए अक्खर गी
		अक्खरें गी जोड़ने दी	व्यंजनें च 'अ' स्वर	जोड़ियै शब्द बनाना सखाया जाई सकदा ऐ।
	'अ'	समझ	पंशानने दी	•'अ' स्वर आहले कोई त्रै व्यंजन देइयै विद्यार्थिएं गी उनेंगी जोड़ियै
	ध्वनि/'अ'		योग्यता,'अ'स्वर	शब्द बोलने ते लिखने लेई उत्साहित किता जाई सकदा ऐ।
	स्वर आहले		आहले व्यंजने गी	• त्रै-अक्खरी शब्दें दे निक्के-निक्के रोचक वाक्य, खास करियै जेहड़े
	व्यंजनें दे		जोड़ियै दऊं-अक्खरी	बच्चें दे जीवन ते वातावरण कन्नै जुड़े दे होन, सनाए ते लखाए
	शब्द		ते त्रै-अक्खरी शब्द	जाई सकदे न।
			बनाने दी योग्यता दा	• किश शब्द बोल्ली - बोल्लियै विद्यार्थिएं गी उंदे च इस्तेमाल
			विकास	होए दे 'अ' स्वर गी पंशानने लेई आखेआ जाई सकदा ऐ।
1		'आ' ध्वनि दा ज्ञान,	शब्दें च प्रयुक्त	•'आ' ध्विन गी जानने लेई इक अक्खर कन्नै दूए अक्खर गी
1		अक्खरें गी जोड़ने दी	व्यंजनें च 'आ' स्वर	जोड़ियै शब्द बनाना सखाया जाई सकदा ऐ।
		समझ	पंशानने दी	•'आ' स्वर आहला कोई व्यंजन कन्नै इक कोई होर जां दऊं व्यंजन
	'आ'		योग्यता,'आ'स्वर	देइयै विद्यार्थिएं गी उनेंगी जोड़ियै शब्द बोलने ते लिखने लेई
	ध्वनि/दऊं		आहले व्यंजने गी	उत्साहित किता जाई सकदा ऐ।
	ते त्रै-		जोड़ियै दऊं-अक्खरी	•'आ' ध्विन दे व्यंजन कन्नै दऊं होर अक्खर जोिड़ियै त्रै-अक्खरी
	अक्खरी		ते त्रै-अक्खरी शब्द	शब्दें दे निक्के-निक्के रोचक वाक्य, खास करियै जेहड़े बच्चें दे
	शब्द		बनाने दी योग्यता दा	जीवन ते वातावरण कन्नै जुड़े दे होन, सनाए ते लखाए जाई सकदे
			विकास	न।
				• किश शब्द बोल्ली - बोल्लियै विद्यार्थिएं गी उंदे च इस्तेमाल
				होए दे 'आ' स्वर गी पंशानने लेई आखेआ जाई सकदा ऐ।

2	'इ' ते 'ई' ध्वनि/ दऊं ते त्रै अक्खरी शब्द	'इ' ते 'ई' ध्विन दा ज्ञान, अक्खरें गी जोड़ने दी समझ	शब्दें च प्रयुक्त व्यंजनें च 'इ' ते 'ई' स्वर पंशानने दी योग्यता,'इ' ते 'ई' स्वर आहले व्यंजने गी जोड़ियै दऊं- अक्खरी ते त्रै- अक्खरी शब्द बनाने दी योग्यता दा विकास	• 'इ' ते 'ई' ध्विन गी जानने लेई इक अक्खर कन्नै दूए अक्खर गी जोड़ियै शब्द बनाना सखाया जाई सकदा ऐ। • 'इ' ते 'ई' स्वर आहले इक व्यंजन कन्नै कोई दऊं होर व्यंजन देइयै विद्यार्थिएं गी उनेंगी जोड़ियै शब्द बोलने ते लिखने लेई उत्साहित किता जाई सकदा ऐ। • 'इ' ते 'ई' दे प्रयोग आहले व्यंजन कन्नै कोई होर दो अक्खर मलाइयै शब्द बनाई ते निक्के-निक्के रोचक वाक्य, खास करियै जेहड़े बच्चें दे जीवन ते वातावरण कन्नै जुड़े दे होन, सनाए ते लखाए जाई सकदे न। • किश शब्द बोल्ली - बोल्लियै विद्यार्थिएं गी उंदे च इस्तेमाल होए दे 'इ' ते 'ई' स्वरें गी पंशानने लेई आखेआ जाई सकदा ऐ
	'3' ते '3' ध्वनि/ दऊं ते त्रै अक्खरी शब्द	'3' ते 'ऊ' ध्विन दा ज्ञान, अक्खरें गी जोड़ने दी समझ	शब्दें च प्रयुक्त व्यंजनें च '3' ते '3' स्वर पंशानने दी योग्यता,'3' ते '3' स्वर आहले व्यंजने गी जोड़ियै दऊं- अक्खरी ते त्रै- अक्खरी शब्द बनाने दी योग्यता दा विकास	• '3' ते '3' ध्विन गी जानने लेई इक अक्खर कन्नै दूए अक्खर गी जोड़ियै शब्द बनाना सखाया जाई सकदा ऐ। • '3' ते '3' स्वर आहले कुसै व्यंजन कन्नै कोई त्रै होर व्यंजन देइये विद्यार्थिएं गी उनेंगी जोड़ियै शब्द बोलने ते लिखने लेई उत्साहित किता जाई सकदा ऐ। • '3' ते '3' दे प्रयोग आहले इक व्यंजन कन्नै दऊं अक्खर होर जोड़ियै त्रै-अक्खरी शब्दें दे निक्के-निक्के रोचक वाक्य, खास करियै जेहड़े बच्चें दे जीवन ते वातावरण कन्नै जुड़े दे होन, सनाए ते लखाए जाई सकदे न। • िकश शब्द बोल्ली - बोल्लियै विद्यार्थिएं गी उंदे च इस्तेमाल होए दे '3' ते '3' स्वरें गी पंशानने लेई आखेआ जाई सकदा ऐ।

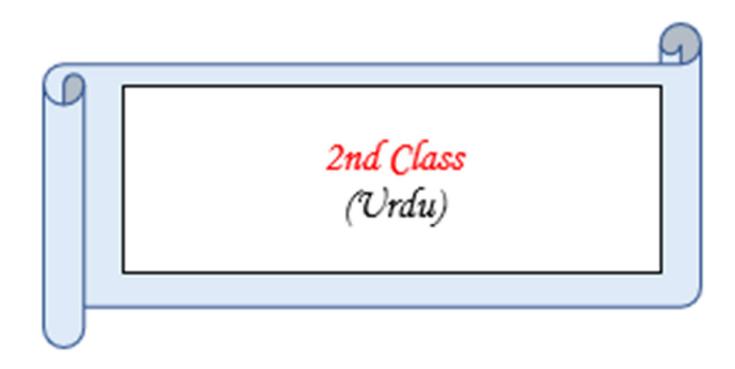
	'ए' ते 'ऐ' ध्वनि/ दऊं ते ग्रै	'ए' ते 'ऐ' ध्विन दा ज्ञान, 'ए' ते 'ऐ' दे प्रयोग ते अक्खरें गी जोड़ने दी समझ	शब्दें च प्रयुक्त व्यंजनें च 'ए' ते 'ऐ' स्वर पंशानने दी योग्यता,'ए' ते 'ऐ' स्वर आहले व्यंजने गी जोड़ियै दऊं-	 'ए' ते 'ऐ' ध्विन गी जानने लेई इक अक्खर कन्नै दूए अक्खर गी जोड़ियै शब्द बनाना सखाया जाई सकदा ऐ। 'ए' ते 'ऐ' स्वर आहले कुसै व्यंजन कन्नै कोई दो होर व्यंजन देइयै विद्यार्थिएं गी उनेंगी जोड़ियै शब्द बोलने ते लिखने लेई उत्साहित किता जाई सकदा ऐ। 'ए' ते 'ऐ' दे प्रयोग आहले इक - इक व्यंजन कन्नै होर इक जां
	अक्खरी शब्द		अक्खरी ते त्रै- अक्खरी शब्द बनाने दी योग्यता दा विकास	दऊं अक्खर जोड़ियै त्रै-अक्खरी शब्दें दे निक्के-निक्के रोचक वाक्य, खास करियै जेहड़े बच्चें दे जीवन ते वातावरण कन्नै जुड़े दे होन, सनाए ते लखाए जाई सकदे न। • किश शब्द बोल्ली - बोल्लियै विद्यार्थिएं गी उंदे च इस्तेमाल होए दे 'ए' ते 'ऐ' स्वरें गी पंशानने लेई आखेआ जाई सकदा ऐ।
3	'ओ' ते 'औ' ध्विन/ दऊं ते त्रै अक्खरी शब्द	'ओ' ते 'औ' ध्विन दा ज्ञान, 'ओ' ते 'औ' दे प्रयोग ते अक्खरें गी जोड़ने दी समझ	शब्दें च प्रयुक्त व्यंजनें च 'ओ' ते 'औ' स्वर पंशानने दी योग्यता,'ओ' ते 'औ' स्वर आहले व्यंजने गी जोड़ियै दऊं-अक्खरी ते त्रै- अक्खरी शब्द बनाने दी योग्यता दा विकास	• 'ओ' ते 'औ' ध्विन गी जानने लेई इक अक्खर कन्नै दूए अक्खर गी जोड़ियै शब्द बनाना सखाया जाई सकदा ऐ। • 'ओ' ते 'औ' स्वर आहले इक - इक व्यंजन कन्नै दऊं कोई होर व्यंजन देइयै विद्यार्थिएं गी जोड़ियै शब्द बोलने ते लिखने लेई उत्साहित किता जाई सकदा ऐ। • 'ओ' ते 'औ' दे प्रयोग आहले १८ अक्खरी शब्दें दे निक्के-निक्के रोचक वाक्य, खास करियै जेहड़े बच्चें दे जीवन ते वातावरण कन्नै जुड़े दे होन, सनाए ते लखाए जाई सकदे न। • किश शब्द बोल्ली - बोल्लियै विद्यार्थिएं गी उंदे च इस्तेमाल होए दे 'ओ' ते 'औ' स्वरें गी पंशानने लेई आखेआ जाई सकदा ऐ।

		'अं' ध्वनि दा ज्ञान,	'अं' दी बिंदी दा	●'अं' ^६ विन गी जानने लेई दऊं अक्खरें च 'अं' दी बिंदी गी लाइयै
		शब्दें च 'अं' दी बिंदी	उच्चारण ते प्रयोग	शब्द बनाना सखाया जाई सकदा ऐ।
	'अं'	दे प्रयोग दी समझ	समझने दी	•'अं' स्वर आहला कोई इक व्यंजन देइयै विद्यार्थिएं गी ओहदे
	ध्वनि/दऊं		योग्यता,'अं' स्वर	कन्नै जोड़ियै शब्द बोलने ते लिखने लेई प्रेरत किता जाई सकदा ऐ।
	ते त्रै		आहले व्यंजने गी	• त्रै-अक्खरी शब्दें दे निक्के-निक्के रोचक वाक्य, खास करियै जेहड़े
	अक्खरी		जोड़ियै दऊं-अक्खरी	बच्चें दे जीवन ते वातावरण कन्नै जुड़े दे होन, सनाए ते लखाए
	शब्द		ते त्रै-अक्खरी शब्द	जाई सकदे न जिंदे च 'अं' दी बिंदी दा इस्तेमाल होऐ।
			बनाने दी योग्यता दा	• किश शब्द बोल्ली - बोल्लियै विद्यार्थिएं गी उंदे च इस्तेमाल
			विकास	होए दे 'अं' स्वरें गी पंशानने लेई आखेआ जाई सकदा ऐ।
		हाथी दे बारे च	प्रवाह च	• हाथी दे बारे च बाद्धू जानकारी दिती जाई सकदी ऐ, जियां
		जानकारी ते शब्दें गी	वाक्य/पंक्तियां पढ़ने	ओहदा पसंदीदा खाना, ओहदे रंग, ओहदा अकार, जंगल च ओहदे
		लैs कन्नै पढ़ने दा	दा कौशल, तुक	जीनै दे तरीके, दूए जानवरें कन्नै ओहदी तुलना वगैरा-वगैरा।
4	कविता/हाथी	हुनर	आहले शब्दें दी	• विद्यार्थिएं गी दुत्त व्यंजनें दे प्रयोग,'ढ' ते 'ड' दे उच्चारण दा
4	आया हाथी	J	समझ	फर्क संखाया जाई संकदा ऐ।
	आया			• विद्यार्थिएं गी तुक आहले शब्दें बारे जानकारी दिंदे होई कविता
				च प्रयुक्त होए दे तुकांत शब्दें कन्नै होर शब्द बी सनाए जाई सकदे
				न, जियां, आया, जमाया, ढाया, लाया, स्हाया, गाया वगैरा-वगैरा ।
		बसाखी दे मेले बारै	प्रवाह च	• विद्यार्थिएं गी बसाखी दे कन्नै - कन्नै डुग्गर दे होर ध्यारें ते
		जानकारी ते शब्दें गी	वाक्य/पंक्तियां पढ़ने	मेलें बारै जानकारी ते इनेंगी मनाने पिच्छें दे कारणें बारै जानकारी
		लैs कन्नै पढ़ने दा	दा कौशल, तुक	दित्ती जाई सकदी ऐ।
	कविता /	हुनर	आहले शब्दें दी	• विद्यार्थिएं च अपने संगीत दे प्रति रुझाऽ बनाइयै दे डुग्गर दे
		S	समझ, मेलें बारे	बाद्य -यंत्रें कन्नै उंदी पंशान कराई जाई सकदी ऐ, जियां मुरली,
	आई बसाखी		जानकारी	ढोल, छैने, चिमटा, खड़ताल, छुनकने, कैहल वगैरा-वगैरा।
				• विद्यार्थिएं गी तुक आहले शब्दें बारै जानकारी दिंदे होई कविता
				च प्रयुक्त होए दे तुकांत शब्दें कन्नै होर शब्द बी सनाए जाई सकदे
				न, जियां जाना, बजाना, खाना, लाना, गाना, ढाना, ताना, वगैरा-वगैरा।

		प्रकृति कन्नै जुड़ाव	अपने आले-दुआले दे	• इस पाठ च प्रयुक्त होए दे संयुक्त शब्दें दे बारे च समझांदे होई
	1797	बधना, किश खास	पशुएं -पखेरुएं प्रति	होर संयुक्त शब्दें दे उदाहरण दिते जाई सकदे न।
		पैंछियें दे बारे च	उत्सुकता, उंदे बारै च	• अनुस्वार दी बाद्धू जानकारी दित्ती जाई सकदी ऐ।
	पशु- पक्खरुएं	बाद्धू जानकारी होना	होर जानकारी कट्ठी	• तकनीक दा स्हारा लेइयै बी (मोबाइल वगैरा) पाठ आहली बाजें
	दियां बाजां		करने दी चाह्	गी बच्चें गी सनाया जाई सकदा ऐ।
	ादया बाजा		जगाना।	• पाठ च प्रयुक्त कुसै बी पक्खरू दा नां लेइयै सारें बच्चें गी इक्कै
				सुरै च ओहदी बाज कड्डनै गी आखेआ जाई सकदा ऐ, जेहदे कन्नै
				बच्चें दी रुचि बड़ी बधी सकदी ऐ।
		अपने ते अपनी चीजें	अपनी ते दूएं दी	• विद्यार्थिएं गी अपने बारे च होर बी गल्लां सनानै लेई उत्साहित
		बारै सनाने दा कौशल	चीजें दी जानकारी	किता जाई सकदा ऐ।
	मेरा परिचे			• विद्यार्थिएं गी अपनी ते दूए दी चीजें बारे जानकारी दिंदे होई
				अपनी चीजें बारे जिम्मेदारी नभानै लेई प्रेरत किता जाई सकदा ऐ।
_		क्हानी सनाने दी	पात्रें गी समझने ते	• विद्यार्थिएं गी चिड़ियां पकड़ने दे बक्ख-बक्ख तरीकें दी जानकारी
5	बाल क्हानी	कला, चिड़ियें ते	भेद करने दी	दिंदे होई कन्नै - कन्नै उंदी स्वतंत्रता दी लोड़ बारै बी समझाया जाई
	<i>।</i> चिडीमार ते	चिड़ियें गी पकड़ने	योग्यता, क्हानी दे	सकदा ऐ।
	ाधड़ामार त पैंछी	आहलें बारै जानकारी	तार जोड़ने दी	• एके दी ताकत बारै समझांदे होई उनेंगी मिली-जुलियै सारे कम्म
	761		योग्यता	करने लेई प्रेरत किता जाई सकदा ऐ।
		अपने शरीर दे अंगें	शरीर दे अंगें गी	• अध्यापक क्सै इक अंग दा नांs लै विद्यार्थिएं गी अपनी औंगल
		दी जानकारी	बक्ख-बक्ख तरीके	उस अंग पर रखने गी आक्खै, इस चाल्ली विद्यार्थिएं बड़े तौले अपने
			कन्नै समझने दी	बक्खरे-बक्खरे अंगें बारै समझी ते चेतै करी लैंगन, ते इस चाल्ली
	~ ~ +		योग्यता	कलास दा वातावरण बी बड़ा रोचक होई जाग।
	शरीर दे			• विद्यार्थिएं गी पंजें ज्ञानेंद्रियें दी जानकारी देने लेई ए तरीका
	अंग			अपनाया जाई सकदा ऐः
				1. असेंगी खश्बो कुत्थें मसूस होंदी ऐ?
				2. अस सुनने केहदे कन्नै आं?
				वगैरा-वगैरा

		रंगें दी पंशान ते इक	रंग पंशानने दी	• विद्यार्थिएं गी रंगें दी शैल जानकारी देने परैंत किश खास-खास
		रंग शा दूए रंग गी	योग्यता	चीजें दे नांs लैंदे होई विद्यार्थिएं गी उंदा रंग बोलने लेई आखेआ
		बक्खरा दिक्खने दी		जाई सकदा ऐ, जियां,
		समझ, लेखन ते		अध्यापकः रात
		ਧਠਜ		विद्यार्थीः काली
	रंग ते उंदे			अध्यापकः टमाटर
	नांs			विद्यार्थीः सूहा
				अध्यापकः अंबर
				विद्यार्थीः नीला
				वगैरा-वगैरा
		D* } } D	दिनै दे हर बेल्ले गी	م المعالمة على الم
6		दिनै दे बेल्लें दी	-	_
6		जानकारी ते हफ्ते दे		जानकारी पक्की करोआई जाई सकदी ऐ, जियां ,
		सत्तें दिनें दी		अध्यापकः अस जागने कुसले आं?
		जानकारी, लेखन ते	लिखने-पढ़ने दी	विद्यार्थीः बड्डलै
		ਧ ਠਜ	योग्यता	अध्यापकः अस सौन्ने कुसले आं?
	दिनै दे			विद्यार्थीः रातीं
				वगैरा-वगैरा
	बेल्लें, हफ्ते			• हफ्ते दे सत्तें दिनें गी गाइथै बी सखाया जाई सकदा ऐ।
	दे सत्त दिन			• कलंडर दा इस्तेमाल किता जाई सकदा ऐ।
				• हफ्ते दे दिनें दा इक मनभाना चार्ट बनाइयै बी विद्यार्थिएं गी
				दस्सेआ जाई सकदा ऐ ते विद्यार्थिएं गी बी चार्ट बनानै लेई प्रेरत
				किता जाई सकदा ऐ।

	बरे दे बारां म्हीने ते मौसमें दे नांs	मौसमें दे स्हाबें म्हीने दी जानकारी, ईस्वी सन् ते विक्रमी संवत् दे फर्क दी जानकारी	म्हीने दे नांऽ ते मौसमें दी समझ	 विद्यार्थिएं दे जनमदिन ते जनम म्हीना पुच्छियै उनेंगी म्हीने दा ज्ञान देइयै म्हीने दे नांऽ चेते रखने च रुचि बधाई जाई सकदी ऐ। म्हीने हत्थें पर गिनियैं चेते रखने दा तरीका बी समझाया जाई सकदा ऐ खूबसूरत चार्ट बनाइयै ते विद्यार्थिएं गी बी चार्ट बनाने लेई प्रेरत करियै उनेंगी म्हीने ते मौसमें गी चेते रखने च मदद मिली सकदी ऐ।
7	गिनतरी/ कूंजा शा सौ तकर	क्रंजा थमां सौ तकर दी गिनती शब्दें च लिखना ते बोलना	क्रंजा थमां सौ तकर लेखन दी समझ, लेखन ते उच्चारण दी समझ	•विद्यार्थी गी पैहली जमातै च सिक्खी दी गिनतरी गी चेता करांदे होई अग्गें पढ़ानै दी शुरुआत करनी चाहिदी, बक्खरी-बक्खरी चीज़ें गी गिनने दा ढंग सखांदे होई गिनती लिखना ते बोलना सखाना। • नाहठ, न्हत्तर, नासी, नानुऐं, निइनुऐं च विद्यार्थिएं गी अकसर टपले लगदे न, इसलेई इनेंगी खास ढंगै कन्नै समझाना चाहिदा।
	चंगियां गल्लां	सतरें गी लैंड कन्नै पढ़ने दा ह्नर, रोजमर्रा च अमल करने आहली नैतिकताएं दी समझ	कविता पढ़ने दा कौशल	 विद्यार्थिएं गी पारिवारिक संरचना दे बारे च समझांदे होई निक्के-बड्डें दे महत्त्व बारे समझाया जाई सकदा ऐ। कविता पैहलें पिढ़िये ते फ्ही जबानी कलासै च सनानै लेई किता जाई सकदा ऐ। कविता च दिती दी नैतिक शिक्षा दे कन्नै - कन्नै किश होर गल्लां बी समझाइयां जाई सकदियां न।

اردو سیلبس/ ایکیڈمک کلینڈر25-2024 جماعت دوم (آبشار)

تعارف

بچہ اپنے گھر، خاندان اور ماحول سے زبان کے تجربات و تصورات لے کر اسکول میں داخل ہوتا ہے۔ لیکن با قاعدہ طور پر وہ حروف کی شناخت لفظوں کے معنی اور ان کے استعمال سے اسکول میں متعارف ہوتا ہے ۔ چونکہ اس عمر میں حروف شناسی مشکل کام ہے اس لیے کہ رسم خط کے نشانات اور ان نشانات سے جڑی آوازوں کو جاننااور سمجھنا آسان نہیں ہوتا۔ اس لیے ضروری ہے کہ زبان سیکھنے کی شروعات معنی سے ہو اور اس کے لیے کہانی کا سہارا لیا جائے ۔ یعنی زبان سکھانے کے مقصد کو کہانی سے پورا کیا جائے ۔ یعنی زبان سکھانے کے مقصد کو کہانی سے پورا کیا جائے ۔ چونکہ کہانی میں لطف اندوزی اور دلچسپی کا عنصر شامل ہوتا ہے اس لیے کہانی کا وسیلہ زبان سکھانے میں استعمال ہونے والے لفظوں سے بچوں کو آبستہ آبستہ متعارف کرایا جائے۔ اور اس طرح انھیں حروف شناسی یا رسم خط کی تدریس کی طرف لایا جائے ۔ کوشش کی جائے کہ ان کو ایسی کہانیاں سنائی جائیں کہ وہ آسانی سے انھیں سمجھ سکیں اور اپنی سمجھ سے معنی و مطلب نکال کر لطف حاصل کر سکیں۔ ان کہانیوں میں اور کہانیوں سے باہر بھی بچوں کے لیے ایسے ماحول کا اہتمام ہونا ضروری ہے کہان وہ بغیر کسی روک ٹوک اور بغیر کسی سہارے کے آزادانہ طور پر اپنی سمجھ کا استعمال کر سکیں اور اپنی سمجھ اور کہانیوں سے کوئی معنی و مطلب نکال سکیں اور محفوظ بھی ہو سکیں۔ کیونکہ نفسیاتی طور پر بچے دنیا سے متعلق اپنی سمجھ اور علم کی تعمیر خود کرتے ہیں۔ ان کی یہ تعمیر کسی کے سکھانے یا زور زبردستی سے نہیں ہوتی۔ اس تعمیر میں خود بچوں کے تحربات و مشاہدات شامل ہوتے ہیں۔

زبان سکھانے کے اس عمل میں اس احتیاط کی بھی ضرورت ہے کہ کوئی ایسی صورت حال نہ پیدا ہو کہ ان کے فطری اظہار کی صلاحیت پر قدغن لگ جائے۔ بچوں کی نفسیات کو بھی سمجھنے کی ضرورت ہے کہ عموماً وہ کلاس روم کے ماحول میں اپنی بات کے اظہار میں جھجک محسوس کرتے ہیں۔ اس لیے کہ شروع میں وہ جس زبان میں آسانی سے اپنی بات یا اپنے تجربات و احساسات کا اظہار کر

سکتے ہیں اس کو اسکول میں تسلیم نہیں کیا جاتا۔ اسکول کی زبان رسمی یعنی زبان و قواعد کی پابندیوں میں جکڑی ہوئی ہوتی ہے۔ بچوں پر اسکول کی رسمی زبان کا رعب اتنا حاوی ہوتا ہے کہ وہ اپنی فطری زبان میں بات کہتے ہوئے ہچکچاتے ہیں۔ اس لیے زبان کی تدریس کے وقت کثیر اللسانی تناظر کا خیال رکھا جائے۔ کلاس میں جو بچے آتے ہیں وہ مختلف لسانی پس منظر سے تعلق رکھتے ہیں۔ اگر استاد کثیر اللسانی تناظر کو سامنے رکھتا ہے اور کلاس میں کبھی بچوں کو سیکھنے کے یکساں مواقع فراہم کرتا ہے تو وہ زبان کی تدریس کو بہتر بنا سکتا ہے۔ ایسا کرنے سے بچوں کو ان کے فطری اظہار کے فروغ کا موقع مل سکتا ہے اور وہ تہذیبی ولسانی تنوع کے تئیں حساس بھی ہو سکتے ہیں۔ اس لیے کثیر اللسانی تناظر کی اہمیت کو سمجھا جائے اور اس کے پیش نظر ایسا طریقہ تدریس اختیار کیا جائے جو زبان کی درس و تدریس میں بہتر ، آسان اور موثر ثابت ہو سکے۔

نصابى توقعات

- ♦ طلبا میں مختلف آوازوں کو سن کر ان میں فرق کرنے کی صلاحیت بیدا کرنا ۔
 - گروپ میں گفتگو/بات چیت سکھانا۔
- اندازہ لگا کر پڑھنے کی صلاحیت پیدا کرنا کی کہانی کو تصویروں کی مدد سے اندازہ لگا کر پڑھنے کی صلاحیت پیدا کرنا
- انفرادی اور اجتماعی طور پر نظم کو ترنم سے اور تحت اللفظ سے پڑھنے کی مہارت پیدا کرنا
 - * طلبا کے ذخیرہ الفاظ میں اضافہ کرنا۔
 - اس پاس بولی جانے والی زبانوں کے الفاظ سے روشناس کرنا
- 💠 گھر اور سکول میں بولی جانے والی زبان کے درمیان فرق بتانا اور رفتہ رفتہ انھیں معیاری زبان سے روشناس کرانا۔

سیکھنے کے طریقے اور ماحول

• طلبا کو درسی اور غیر درسی کتابوں سے چھوٹی چھوٹی نظموں، کہانیوں،لطیفوں اور پہیلیوں کو سننے سنانے کے مواقع فراہم کیےجائیں تاکہ طلبا کی جھجک دور ہوسکے۔ ہم جماعت ساتھیوں کے ذریعے بھی یہ سرگرمی انجام پاسکتی ہے۔

- درسی کتابوں کے ساتھ ساتھ معیار کے مطابق مختلف طرح کا مواد جیسے اخباروں کے تراشے، رسالوں، قصوں، کہانیوں اور کا مکس کی کتابیں وغیرہ فراہم کی جائیں۔ مخصوص صلاحیت والے طلبا کے لیے بریل کا انتظام کیا جائے۔
- سمعی اور بصری اشیا دیکھ کر، ریڈیو، ٹی وی، ٹیپ ریکارڈ وغیرہ کو سن کر ان سے متعلق بات کرنے کے لیے کہا جائے۔ ان کے ذریعے اردو لفظوں او رآوازوں کی صحیح ادائیگی کی مشق ہوسکے گی اور ان کا لب و لہجہ بھی درست ہوسکے گا۔
- قریب ترین ماحول اور آس پاس میں رونما ہونے والے واقعات و مشاہدات سے باخبر رہنے اور ان پر گفتگو کرنے کی ترغیب دی جائے ، انہیں ان کے ماحول کے پیش نظر گفتگو کرنے کا موقعہ دیا جائے۔
- اسکول میں ہونے والی مختلف سرگرمیوں کے ذریعے تحریری مہارت کو فروغ دینے کے لیے زیادہ سے زیادہ مواقعے فراہم کیے جائیں۔ اپنے آس پاس کے ماحول سے باخبر رہنے اور رونما ہونے والے واقعات کو آسان لفظوں میں لکھنے کی ترغیب دی جائے۔
- نظموں اور گیتوں کو ترنم اور مناسب لب و لہجے اور صحیح تلفظ کے ساتھ پڑھنے کے لیے مختلف پروگراموں میں شریک ہونے کا موقع دیا جائے اور ان کی کارکردگی کی حوصلہ افزائی کی جائے
- پڑھتے وقت عبارت کے اعراب، املا اور خوش خطی پر غور کرنے کے لیے بار بار توجہ دلائی جائے تاکہ صحیح اور صاف ستھری اردو لکھنے کا رحجان فروغ پاسکے۔
- قدرتی مناظر کی تحسین کرنے ، ان کی خوب صورتی اور رنگا رنگی کی طرف متوجہ کرنے اور متعلقہ الفاظ کے استعمال کے مواقع فراہم کیے جائیں۔
- ماحول سےمتعلق متن، فلم، تصویر، اشتہار، ماڈل وغیرہ بھی فراہم کیے جائیں۔ تاکہ سننے اور پڑ ہنے کی مہارتیں آسانی اور دلچسپی کے ساتھ فروغ پاسکیں جیسے واہ! کیا خوب صورت پھول ہے۔
- باہمی گفتگو اور ماحولیات کے موضوع پر لکھی ہوئی کتابوں اور مضامین کے ذریعے ماحولیات کے تئیں بیداری پیدا کرنے اور انھیں ماحول دوست بنانے کے تدابیر اختیار کی جائیں۔

اسکولی تعلیم کے لئے این سی ایف – ایف ایس کے مطابق اردوکےنصابی مقاصد اور صلاحیتیں

آموزشی ماحصل	استعدادى صلاحيت	نصابى مقاصد

	طالب علم:	:(C-11.1) صلاحیت	:CG-11بچے
ہم آواز الفاظ اور مترادف خود	:LO-11.1.1	آوازوں کی پہچان پیدا کرنا اور	زبان 2 میں پڑھنا
	سے تخلیق کرتا ہے	آوازوں/حروف كو ملاكر الفاظ بنانا اور الفاظ	اور لكهنا شروع
LC:حروف کو مصمتے اور)-11.1.2	کو آوازوں/حروف میں توڑنا	کرتے ہیں۔
وازوں) میں تقسیم کرتا ہے۔	مصوتے (صوتی آ		
رازیں ملا کر سب سے زیادہ جانی	LO-11.1.3 وه آو		
تاہے۔	پېچانى آوازىں بنا		
حروف تہجی کے تمام حروف کو	LO-11.2.1 وه	C-11.2	
	پہچانتا ہے۔	زیادہ تر استعمال ہونے والے حروف تہجی	
عام استعمال کے تین سے چار	LO-11.2.2 وه	کو پہچانتا ہے اور ان معلومات کو آسان الفاظ	
ہتا ہے ۔	حرفی آسان الفاظ پڑ	اور جملے پڑھنے اور لکھنے کے لیے	
، عام طور پر استعمال ہونے والے	LO-11.2.3ور	استعمال کرتا ہے۔	
والے الفاظ کو دیکھ کر پہچان لیتا 🖳		_	
	ہے۔		

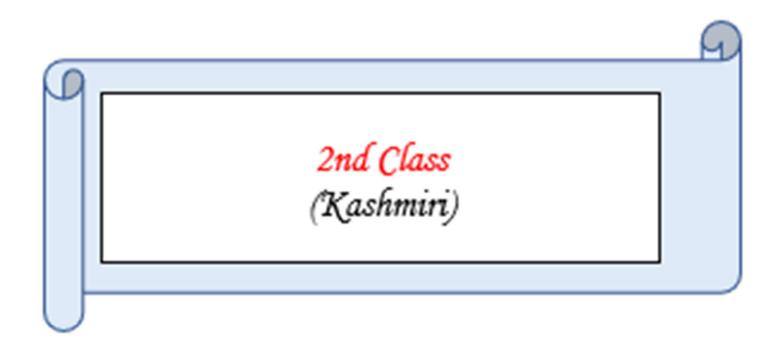
مجوزہ تدریسی طریقے		آموزشی ماحصل g Outcomes)		مہینہ
(Experiential	ہم آواز الفاظ اور مترادف خود سے تخلیق	:LO-11.1.1	سبق نمبر ـ 1 ـ 2 حمد	پہلا مہینہ
Learning	LO-11.1.2:حروف کو مصمتے	کرتا ہے ۔	میری بہن	

Pedagogy)	اور مصوتے (صوتی آوازوں) میں تقسیم کرتا ہے۔		
تجربے پر مبنی کا ایا	LO-11.1.3وہ آوازیں ملاکر سب سے زیادہ جانی پہچانی	حروف تہجی	
سِکھانے کا طریقہ	آوازیں بناتاہے۔	سے آوازیں	
	ا وہ حروف تہجی کے تمام حروف کو پہچانتا ہے۔ $LO-11.2.2$ وہ عام استعمال کے تین سے چار حرفی آسان الفاظ $LO-11.2.2$		
		بنانے کی مشق	
	پڑھتا ہے۔ LO-11.2.3وہ عام طور پر استعمال ہونے والے مترادفات		
	اور ربط والے الفاظ کو دیکھ کر پہچان لیتا ہے۔		
(Art integrated	ور و ر بر ع و بر	سبق نمبر 3-4	دوسرا
Pedagogy)	LO-11.1.1 ہم آواز الفاظ اور مترادف خود سے تخلیق		_
فن اور علم کو ملا کر	کرتا ہے ۔ 	او پودے اگائیہ	مہینہ
سکھانے کا طریقہ	LO-11.1.2:حروف کو مصمتے اور مصوتے (صوتی	لگائیں	
	اوازوں) میں تقسیم کرتا ہے۔		
	LO-11.1.3 وہ آوازیں ملاکر سب سے زیادہ جانی پہچانی آن	ہمارا وطن	
	اوازیں بناتاہے۔		
	LO-11.2.1 وہ حروف تہجی کے تمام حروف کو پہچانتا ہے۔ $LO-11.2.2$ مام استعمال کے تین سے چار حرفی آسان الفاظ $LO-11.2.2$		
	ہے۔۔۔۔۔۔۔۔۔۔۔۔۔۔۔۔۔۔۔۔۔۔۔۔۔۔۔۔۔۔۔۔۔۔۔۔		
	پر استعمال ہونے والے مترادفات LO-11.2.3		
	اور ربط والے الفاظ کو دیکھ کر پہچان لیتا ہے۔		
(Art integrated	طالب علم:	سبق نمبر 5-6	تيسرا
Pedagogy) فن اور علم كو ملا كر	LO-11.1.1: ہم آواز الفاظ اور مترادف خود سے تخلیق	وقت كى قدر	مہینہ
سکھانے کا طریقہ	کرتا ہے ۔		
	LO-11.1.2 حروف کو مصمتے اور		

	10 4 10 1 7 1		
	مصوتے (صوتی اوازوں) میں تقسیم کرتا ہے۔ 2 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 2 2 2 2 2 2 2 2 2		
	LO-11.1.3 وہ آوازیں ملاکر سب سے زیادہ جانی پہچانی آباد	سچ کا سبق	
	اوازیں بناتاہے۔ 1 2 11-0 اور دروف ترور کی تولو دروف کو دروانتا د		
	LO-11.2.1 وہ حروف تہجی کے تمام حروف کو پہچانتا ہے۔ LO-11.2.2 وہ عام استعمال کے تین سے چار حرفی آسان LO-11.2.2		
	الفاظ پڑ ہتا ہے ۔		
	رے ہے۔ LO-11.2.3وہ عام طور پر استعمال ہونے والے مترادفات		
	اور ربط والے الفاظ کو دیکھ کر پہچان لیتا ہے۔		
(Toy Based	ور ورب ر ح ر يه ر پ _ا پان يا مح طالب علم:	سبق نمبر 7-8	چوتها
Pedagogy)	. LO-11.1.1 ہم آواز الفاظ اور مترادف خود سے تخلیق		
کھیل پر مبنی	کرتا ہے۔	بر سات	مہینہ
سیکھنے کا طریقہ Exportantial	بے LO-11.1.2 حروف کو مصمتے اور		
(Experiential Learning	مصوتے (صوتی آوازوں) میں تقسیم کرتا ہے۔	جنگل میں	
Pedagogy)	LO-11.1.3 وه آوازیں ملاکر سب سے زیادہ جانی پہچانی	حويلي	
تجریے پر مبنی	آوازیں بناتاہے۔	_	
سِکھانے کا طریقہ	LO-11.2.1وہ حروف تہجی کے تمام حروف کو پہچانتا ہے۔		
	LO-11.2.2 وہ عام استعمال کے تین سے چار حرفی آسان		
	الفاظ پڑ ہتا ہے ۔		
	LO-11.2.3وہ عام طور پر استعمال ہونے والے مترادفات اور ربط والےالفاظ کو دیکھ کر پہچان لیتا ہے۔		
(Art intograted		•	1 .1
(Art integrated Pedagogy)	طالب علم:	سبق نمبر 9-	پانچواں
فن اور علم کو ملا کر	LO-11.1.1: ہم آواز الفاظ اور مترادف خود سے تخلیق ک	11-10	مہینہ
سکھانے کا طریقہ	کرتا ہے ۔ LO-11.1.2 حروف کو مصمتے اور	پکا ارادہ	·
	33 2 33 = 3 1111		

	مصوتے (صوتی آوازوں) میں تقسیم کرتا ہے۔	چندا ماموں	
	LO-11.1.3أوازیں ملا کر سب سے زیادہ جانی پہچانی آوازیں بناتاہے۔	انشاء کے کہانے	
	رواریں بندہے۔ LO-11.2.1وہ حروف تہجی کے تمام حروف کو پہچانتا ہے۔		
	وہ عام استعمال کے تین سے چار حرفی اسان الفاظ $LO-11.2.2$		
	پڑھتا ہے ـ LO-11.2.3 وہ عام طور پر استعمال ہونے والے		
	LO-11.2.3 وہ عام طور پر استعمال ہونے والے مترادفات اور ربط والےالفاظ کو دیکھ کر پہچان لیتا ہے۔		
(Toy Based	طالب علم :		چهٹا مہینہ
Pedagogy) کھیل پر مبنی	LO-11.1.1: ہم آواز الفاظ اور مترادف خود سے تخلیق کرتا ر	14-13	
سیکھنے کا طریقہ	کرتا ہے ۔ LO-11.1.2 حروف کو مصمتے اور	,	
(Experiential	مصوتے (صوتی آوازوں) میں تقسیم کرتا ہے۔	شناختی کارڈ	
Learning	LO-11.1.3آوازیں ملاکر سب سے زیادہ جانی پہچانی آوازیں بناتاہے۔	بيوقوف گدها	
Pedagogy) تج ربے پر مبنی	رواریں بندہے۔ LO-11.2.1 حروف تہجی کے تمام حروف کو پہچانتا ہے۔	ريل	
سِکھانے کا طریقہ	O-11.2.2وہ عام استعمال کے تین سے چار حرفی آسان الفاظ		
	پڑھتا ہے ۔ 2.2.1.1 0 اور مار مار در استور آل ہونی سوال میں ادفات		
	LO-11.2.3وہ عام طور پر استعمال ہونے والے مترادفات اور ربط والےالفاظ کو دیکھ کر پہچان لیتا ہے۔		
(Toy Based	طالب علم :	سبق نمبر 15-	ساتواں
Pedagogy) کھیل پر مبنی	LO-11.1.1: ہم آواز الفاظ اور مترادف خود سے تخلیق کے تا ۔۔۔۔۔۔۔۔۔۔۔۔۔۔۔۔۔۔۔۔۔۔۔۔۔۔۔۔۔۔۔۔۔۔۔	16	مہینہ
سیکھنے کا طریقہ	کرتا ہے ۔ LO-11.1.2 حروف کو مصمتے اور	جادوئي پهول	

Experiential Learning (Pedagogy) تجریے پر مبنی سِکھانے کا طریقہ	مصوتے (صوتی آوازوں) میں تقسیم کرتا ہے۔ LO-11.1.3 آوازیں ملا کر سب سے زیادہ جانی پہچانی آوازیں بناتاہے۔ LO-11.2.1 وہ حروف تہجی کے تمام حروف کو پہچانتا ہے۔ LO-11.2.2 ہمام استعمال کے تین سے چار حرفی آسان الفاظ پڑھتا ہے۔	كتاب	
	پر ہف ہے۔ LO-11.2.3 وہ عام طور پر استعمال ہونے والے متر ادفات اور ربط والے الفاظ کو دیکھ کر پہچان لیتا ہے۔		

كأتشر سلبس ر ايكيدُمك كليندُر-2024 25

جاعت دونيم (سنطور)

<u>زان</u>

زبان بینجمنا ونچه علیہ اندر چؤامتیاط بِه ضروری تاکیه تکھ صورتحال سپر نے پائے کھ شربن ہندیں فطری اِظہاری کا نہم مھور بھے بید۔ شربن ہند نفسیات سمجھے بے خرورت نے عمومن چے تیم کلاس رومکس ما تولس منز پنیز کھ ونیس منز خون محوس کران۔ ڈسلابس اندریھ زبانی میز شرکی پنیز تجربہ ہے احساس باوتھ ہبکان چے سه چھنے سکولس منز تسلیم کرنے یوان۔ سکولچ زبان چھے رسمی یعنی زبانی ہے قاعدن ہنزن پابندین منز بند۔

شربن چو سکولچ رسمی زبانی نهند تیوتھ نوف آسان زیم چو پنینه فیطری زبانی منز کھ کرنس منز نوف ہے مندچھ محوس کران اہدا گردھ زبان بینچھناونس منز ربانی تنوظرک خواک منز کھ کرنس منز سارنے شربن بینچھنکی بیوی موقعہ فراہم کر تیلیہ ہمکیہ سه زبان بہتر پاٹھی بینچھناوتھ۔ امہ سی خوال تعاویہ من بینٹ نوظری اہمیت سمجنہ بین ہے تھ پیش نظر مینچھناوئک تینٹھ طربھہ شربن ہندیں نے لیا من منز بہتر، سہل ہے ایمانی رنگا رنگی کُن ہے۔ اہدا گردھ بین نوظری اہمیت سمجنہ بین ہے تھ پیش نظر مینچھناوئک تینٹھ طربھہ ورما ویہ پئن کیس زبان مینجھنس ہے پرنس منز بہتر، سہل ہے اثر دار تائبت سید۔

نصابی توقع:

- 1۔ شربن گرہ ہے مختلف آواز ہوزتھ تمن درمیان ببن ژار پنج صلاً حیت پا د۔
 - 2۔ جمأزن (گروہن) منز کھ باتھ ہیچھنا ونی۔
 - ۵۔ دلیل رشکان بیند مددِ اندازِ گرتھ پر پنچ صلاً حیت پائدِ کر فی۔
- 4۔ انفرأدی ہے اجتأعی طور نظم لیہ سان ہے لفظہ لفظہ پر پنج مہارت پائد کر نی۔
 - 5۔ دلیل پنتین لفظن منز بوزنا وغیج مہارت پاُدٍ کرِنی۔
 - 6۔ لفظمِ راش منز ہُر رکزن۔
 - 7۔ پانس أندى چھى بولىنۇيىنے واجنبن زبائن بېندى لفظ زازرا ونى۔
- 8۔ گرِيةٍ سكولس منزوريا ونه بينهِ واجنبن زبانن درميان فرق با وِنييةِ وارِ وارِ معيارَى زبان مينچُهنا وِني۔

بیچھنکی ول بتر ماحول

- طألبِ علمن درسی بنے غار درسی کِتابو منزِلوکچہ لوکچہ نظمہِ ، ڈلیلہِ ، پُڑکِلہِ بنے پرژرم ہِ بوزنگ بنے بوزنا ونک موقعہِ دِینے بُن ، یُھے بَمن مندَ چھ ژلبہ۔
- در سی کِتابن ہتر ہتر گڑھ ِتمن معیارِ مُطالِق مواد دِنے یُن مِثالے اخبار چھل ،سالہِ ،ڈلیلہِ ،واقعہِ نتہِ مزاحیہ کِتابہِ ۔ مُخصوص صلاً حیر والبن شربن باپھ گڑھ برنیلگ انتظام کرنے یُن۔
 - شربن گرده بوزنگی نه و چھنکی چیز ہا و تھ،ریڈیو،ٹی وی،ٹیپ ریکارڑر بیتر بوزنا و تھ تمن متعلق کھ باتھ کرنے باپتھ وَئن۔
 - ایزد ما حول نیز آندی پیچس منزسیدن والبن واقعن نیز مشامیدن نیشه با خبر روز نیز نیز نیز کنی بیره کته با تھ کرن پیری کتی با خبر روز نیز نیز کتی با خبر روز نیز نیز کتی با تھ کرن کتی با تھ کرن کتی با تھ کرنگ موقعہ دین ۔
- سکولس منزگردهن واجنبن مختلف سرگرمین پندِ ذریعهِ لیکھنچهِ مهارُژ وَتھبو دِنهِ باپتهزیادِ کھویتهِ زیادِ موقعهِ دِند ـ پانس أندی پکھی ما ولس نِشهِ با خبرروزُن بتهِ پیش یِنهِ وألی واقعهِ سہل لفظن منز کیکھنس ترغائب دِیُن ۔
 - نظمهِ يتهِ بأته ترنُم يتهِ مُنأسِب لب ولهجس منز پرينهِ بايته مختلف پروگرامن منز شركت كرنك موقعهِ دِيُن _ تِهنزِ كاركردگ بايته ت ، من حوصلهِ افزأيي كړني ـ
 - پرنہ وز متنس پیھ تزاونہ پینہ والی نِشانہ ،املاتہ نوشظی پیٹے غور کرنہ باپتھ وز وز ژینہ ونی دنی اکبہ صیح ہے نوش خط کاشر کبھنس میلیہ فروغ۔
 - قدرتی نظارن بیندی تعربیت ، تِهِنْز خوبصورتی به رنگا رنگی کُن ظون بچھرُن به ِتمن متعلق لفظن بیند استعالل موقه دین ۔
 - ما دولس ممتعلق متن، فِلمهِ، شكلهِ، اشتهاريا نمؤنهِ بيترِگره هن شربن آيتن تھا وِنى يُقدبوزنچن بير پخن مهار ژن ميلهِ سهل پاڻھي بير دلچپي سان وَتھبو۔ مثالے کيا خوش يؤن نظا پر پھ۔
 - پانه واُنی کھ ہاتھ، ما حولیا تکِس موضوعس پیٹے لیکھنہ آمرون کِتابن ہے مضمونن ہٹد ذریعہ ما حول رُزھراونے باپتھ بیداری پاُدِ کر فی ہے بعد ما حول دوس بنا و پنج کوشش کر فی۔

2.4.1 مكول تعليمه خاطر NCF-FS 2023 مُطاكِن كأشر نصائك مصدية صلاحِير

2.4.1 زبان-1

2.4.1.1 بنیاً دی سطح

CG-1

مُشكِل جُلهِ ورتأوتھ چُھ بولنکِک بُهنر بیخِھان ،زبانی بُهند ڈھانچہ سجان بتے خیالیہ ہاوتھ

باوَتھ کُران۔

لران _

C-1.1 فختلف موضوء عن بیٹھ کچھ رواُنی سان بت_ہ بے ٹپھڑ کی پاٹھو معنی دار خیال

112

L01.1.2 پانس أُندى چھو ما تولس منزچھ مختلف نِشان بيهِ علامژن چھانان۔

L01.1.3- نظمن بت_و بأتن منزچه هم آواز لفظ بچھا مان۔

LO1.1.4-طالب علم چُهُ نظمن، دليلن يت_و ڪه باتي فأط_ر پسنديتو ناپسند بوزنيه يا پرنيه پيتو اظهاريتو وضاحت کرنس

فأبل _

LO1.1.5- چُه دُليلن يتمِ نَظمن منز بنياً دي پاُنامات يتم خيالاتن ۽ بنز شاخت کر پنچ کويش کران۔

LO1.1.6 شكليه چه محيحانان، الجھرن ہنزآ وازِ سمجھ چھ تمویت شروع سپدن وألى لفظ لبکھان۔

L01.1.1 - اچھرچھ ٹھيک پاڻھي لبڪھان _ آوازِيةِ آوازِنثِانهِ ورتأوِتھ چھ لفظ لبڪھان _

LO1.2.1- عام كهة باتهيه بندى لفظ چهزانان بيّه ورباوان ـ

L01.2.2 پانس أندى چھو موجود جانورن بت_و جانا وارن متعلق چھ لبڪھان۔

LO1.2.3- پنینه ضرورژباونه یته زانکاری عاصل کرنه با پته چه پنینه ماجه زیوِ منز سواله پرژهان _

LO1.2.4- طالب علم چُھ دُليلِهِ منز مصنف مِنْدِ نظريدِ ﷺ وضاحت كران _

L01.3.1- پانے بناومژیا دِنهِ آمژِ شکلیہ ہندین انگن ہندی ناوچھ لبکھان۔

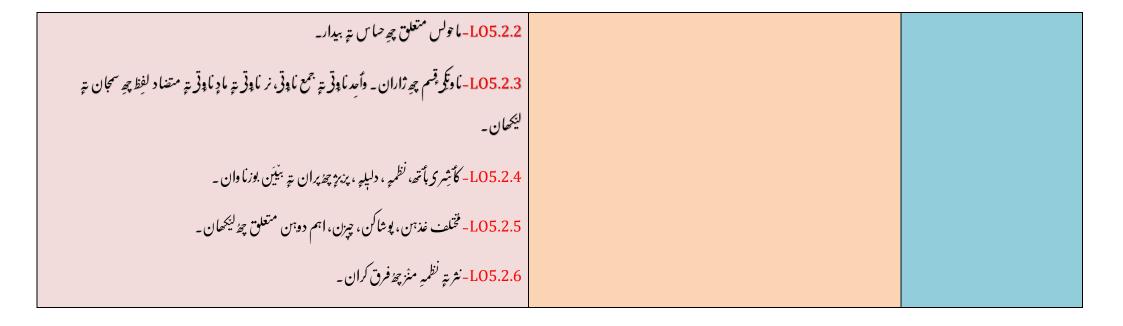
C-1.3 زبانی پیشکش (ما وُن بتهِ با وُن ، لو پکٹی نوشوِ نی جُلیہ ، لوکین تقریبن ہِنز موخصر زانگاری ، موخصر تقریر بتهِ کلاس مُباحثهِ ۔

C-1.2 كلاس منزير مِيةِ موادِچ چُه وضاحت كَران ـ

L01.3.2 بدنېکېن د هن انگن هندی نا و چه لبکھان ـ L01.3.3 - سادٍ مجلو چهِ بنا وان ـ L01.3.4 طالب علم چه اکه واضح ته ِ جامع زبانی پلیشکش تیار کران ـ L01.3.5 طالب علم چه پذنهِ پلیشکش منز موثر طریقو سخ که با تھ کران ـ		
LO2.1.1 - فلین رائے چوظاً ہر کران نے زانگاری عاصل کرنے بلہ تھ بچے سوالیہ پر ژھان۔ LO2.1.2 - کا لین رائطن ہنئے بورچے بنا وان۔ LO2.1.3 - ہم آواز لفظن ہنئے بورچے بنا وان۔ LO2.1.4 - شکلو ڈریعے ہا وہنے آمر ڈلبل چے لفظن منز لبکھان۔ LO2.1.5 - شکلو ڈریعے ہا وہنے آمر ڈلبل چے لفظن منز لبکھان۔ LO2.1.5 - فاتی اِ ظہار بلہ تھ چے سادِ جُلیے لبکھان۔ LO2.2.1 - فاتی اِ ظہار بلہ تھ چے سادِ جُلیے لبکھان۔ LO2.2.2 - نظمن نے ڈلبٹن بچے ڈاتی تجزئن ہے وہران (اس کا کمین ، باغن) متعلق کے مختصر جُلیے لبکھان۔ LO2.2.2 - بن مہون وہن انگن ہندی ما و چے لبکھان۔ استعال کران۔ LO2.2.4 - بن مہون ہندی کا و چے لبکھان۔ استعال کران۔	C-2.2 پرندِ آمندِ موادِ زِشِهِ پُهاهم خيالات سجان بڌِ پُه ضروری نتيجِ اخذ کران ـ	واقف بتر ما واقف عبار ژن ہنزن مختلف شکلن (نثر بتر نظم) ہند بنیادی فہم ماصل کر پنج صلاحیت باد کران۔

LO3.1.1 : آوازِ بت _ه آوازِ نشانهِ چیمِ صحیح پائٹھ ورتا وان ۔ نوش خط چیمِ ^{لین} کھان ۔	C-3.1 کیکھیج حکمت علی چُھ استعال کران مِثا لے ترتیب دین، شاخت کڑن	CG-3
LO3.1.2 : موختصر جلمه لينكھنږ باپتھ چھِ ہم آواز لفظ ورتا وان ۔ عام ورتا ونږينږ وألى لفظ استعال كُرِتھ چھِ لوپکڻ لوپکڻ	عُنوان ر ذیلی عُنوان،آغاز،اختتام، بی _ز پیراگرا ن تیار کَرُن به	سهل ية سَخ جُلهِ ليَحْضِ صلاً حيت بأَدِ سري : سمج ته براء :)
جُلد ل ^{یک} ھان۔	C-3.2 واضع بت _و مربوط نثر پارپھ ليڪھان ييٽمبر ہتر بير چھ باسان زير تھ سبمج تمو	ا کران تنه پیہنے کچ تنہ جھڑئچ باوتھ کران۔
LO3.1.3 : ڈزایٹگ راشہار بیتر وُچھتے چھِ مِمن پیٹھ تجزیہ کران۔	موضوع ہر خیال یا متن ۔	
LO3.2.1 : نظم يتْهِ بَأْتَهِ چِوليدِ سان پران ـ	C-3.3 مُنَاتِبِ زانكارَى بَهِ مقصد نَظِرِ مَل تَحَاُّوتِه چُه پوسٹر، دعوت نامہِ، سادِ	
LO3.2.2 : نظم، دُلېل يا کا نهم واقعهِ چهِ يا د گرِتھ ادا کاری سان پنږ نبن لفظن منز پيش کران ۔	نظمہِ، ڈلیلیہِ بتہِ مکالمہہِ بنا وان ۔	
LO3.2.3 : پانس أندى چچھ موجود چپزن ہندى ناوچھ ليکھان۔	C-3.4 تحرير س منز چُه مُناتَبِب گرامرية ِ ڈھانچ ِ ورتا وان ۔	
LO3.3.1 : جُله ختم گره هنگ بت _ه سواله نِشان ورتأو ته چهِ لو پُمِ جُله ليکھان۔		
LO3.3.2 : پننِس آبائیں شہرس ریزد ہکی پارکہ ربازرس عکر گرِتھ چھِتھ متعلق موخصر پاٹھی لیکھان۔		
LO3.4.1 : پاینهِ وُچھمُت کا نهه واقعه یا عاً دی ه چھِ پنتبن لفظن منز باوان ۔		
LO3.4.2 : كانهه واقعه يا منظروُ چيتھ چية تھ متعلق پنيز راے ظاَّ ہر گرِتھ گروپس منز بحث ومُباحثہ كران بت _و پنينهِ		
پندیے نا پندی ہند چیر اِظہار کران۔		
L04.1.1 : دوہدِ شحبہ زندگی ہِندین مختلف مسلن چھِ پران ہۃِ لینکھان ۔ مثالے آب رِ ژھراوُن،ریلوے	C-4.1 لفظن ہِنْدِس معنی یس پییٹہ چُھ بحث کَران،یوزنہِ ہۃِ پرہنہِ سَقِ چُھ لفظن	CG-4
سٹیشنس پبیٹه گرو هٰن وغاربہ	پیندس د خپرس منز بُهر پر کران به	مختلف عبارژو بیق چُھ(سکوٹگ بت _و گریست میں لفظ ہر ن
LO4.1.2: متن پرنس دوران ينږ والبن أوبدين لفظن پېندې معنے چھِزانان ـ	C-4.2 لفظن ہندِس معنی یس پیٹھ پڑھ بحث کران،یوزنبه پر نبه بت _ہ باقے ڈریعو پڑھ	گریک تجرمه ورتأوته) لفظن بهنداکه ذخیر تیار کران به
	لفظن ہِندس ذخیرِس منز ہُور کران۔	نیار فران به

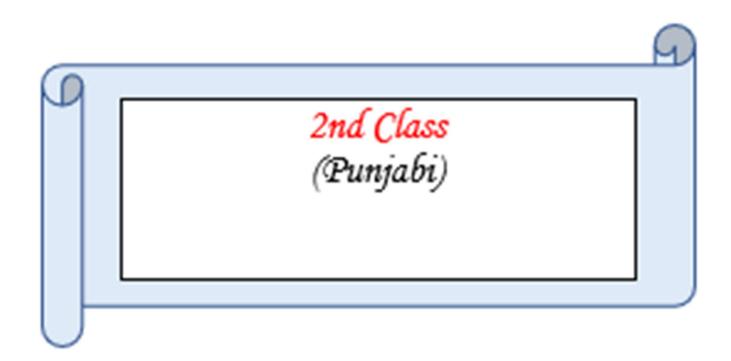
1.04.1.3 دالبد پر تو پر خالف آواز نیه لفظ پر شبک بارس مغزوان۔ 1.04.1.4 کا شیر زبائی بہنز مخالف آواز نیه لفظ پر شبک بارس مغزوان بلاتے پیران۔ 1.04.1.5 بانس أندى مجھی موجود چران بندس بارس مغزوان پا بلتے پیران۔ 1.04.2.1 دو بین بندی خوال بعز تیم پر نائبل افغل مغزور اوان۔ 1.04.2.2 برم خوال بعز تیم معلق پر خواس سے المحلال بعز تیم بارس مغنوان پر حاس سے المحل بارس مغلق پر خواس سے المحل المحل بیر خواس سے المحل المحل بیر معلق پر خواس سے المحل المحل بیران المحل بیران المحل بیران ب	C-5.1 گرِ پر نه خاُطرہ پھُ لا ببربری ہیٹھ ہاقاً عمِگی سان کتا یہ اَنان ۔ C-5.2 لا یبربری ہیٹھ کتا یہ پرنس منز پھے دلچپی ظائبر کران ۔	CG-5 پرنس کُن پُھِ زیادِ د کچی مۃِ تریج دِوان۔
---	---	--

بجيز كرينه آمير تدريسي عمل	ليخيص تر	سبق ر موضوع	ž
Toy based pedagogy	LO2.1.2- ڈلپلن پر ^{لنظ} من ہندین کر دارن متعلق چھے پسندیا ناپسندآ سُ ظاُنبر کران ۔	سبق نمبرا-2	گوڈنیک ریتھ
تماش پییره ملبنی ہینچھنک طربقہ	LO2.1.3-ہم آواز لفظن ہن _ز جورِچھ بنا وان۔	زؤنهٔ کروسال	
Pedagogy) (Experiential Learning	LO2.2.2 - نظمن يت _ه دُاتى تجربن ستى جوران ـ	يومِ آزاُدي	
تجرُبن پیبھ ملبنی ہینچھنک طربیقیہ	LO2.2.1-ذأتی إظهارٍ باپنه چه سادٍ بُليهِ لبجهان _	ید از از کی	
(Art integrated Pedagogy)	LO2.1.1- پنیز رائے چھ ظاُ ہر کران بت _ہ زانگاڑی عاصل کرین _ہ باپتھ چھے سوالیہ پژ ژھان ۔	سبق نمبر3-4	دونيكم رينقه
فن يته زان ورتانو تھ ينچھنا وئك طربيقير	LO2.1.3-ہم آواز لفظن ہنز جورچھ بناوان۔	شْرى گِنْدُن	
	LO2.1.4-شکلو ذَریعیہ ہا ونیہ آمژ وُلہل چھِ لفظن منز لبکھان۔ LO2.2.3-بدنچکین وُہن انگن ہندی ناوچھ لبکھان۔	پرتی عادت	
Sports Integrated Pedagogy	LO2.1.5- پانس أندى پچھى موجود چيزن (جا نا وارن، كُلبن، باغن) متعلق چھ مختصر جُلمِ لبڪھان۔	سبق نمبر5-6	ترسيني رينق
گِنْدنس ہِ جِی مربوط ہینچھنک طربقہِ	LO2.2.1-ذأتی إظهارٍ باپنقه چهر سادٍ بُمليهِ لبجهان په	ېون <u>ن</u> بچ <u>ک</u>	·
	LO2.2.3-بدنچکین وُہن انگن ہندی ناوچھ لبکھان به	<i>جدر</i> د ی	

(Art integrated Pedagogy)	LO2.1.1- پنیز راے چھِ ظآ ہر کران بت _ہ زانکاڑی ماصل کرینہ باپتھ چھے سوالیہ پر ژھان۔	سبق نمبر7-8	ژورم ریتھ
فن يته زان ورتأوتھ ينچھنا ونک طريقهِ	LO2.1.5- پانس أُنْدى چُچھى موجود چيزن (جانا وارن، گلبن، باغن) متعلق چھ مختصر جُليهِ لبڪھان۔	جنگل.	
		ماحول	
Toy based pedagogy	LO2.1.3- ہم آواز لفظن ہنٹ _و جورچھ بنا وان ۔	سبق نمبر-9	پائزهِ م رنیق
تما ش پیچهٔ ملبنی بینچهنک طربیقهِ	LO2.2.2 - نظمن يت _و دُاتى تجرِئن سِرَ جوران ـ	مبو	'
Pedagogy) (Experiential Learning	LO2.1.5- پانس أندى پنچھو موبود چيزن (جانا وارن، گلبن، باغن) متعلق چھ مختصر جُلمِ لبڪھان۔	,	
تجرُبن پدیرهٔ ملبنی مینچهنک طریقهٔ	LO2.2.5- د بن میون ہندی نا و چی _ه لبکھان په		
Toy based pedagogy	LO2.1.4-شكلو ذُريعهِ ما وينهِ آمرُ دُليل چھِ لفظن منزلبجھان۔	سبق نمبر-10	شنيم رنيقه
تما ش پایمهٔ ملبنی بینچهنگ طربیقهِ	LO2.1.5- پانس أندى پنچھو موجود چيزن (جانا وارن، گلبن، باغن) متعلق چھ مختصر بُليهِ لبڪھان۔	مُتوَّازِن نُحصبن چبن	'
Pedagogy) (Experiential Learning	LO2.2.4- بُجرس ر لوچرس، رنگس یا وزنس متعلق مثلن لوُلُٹ، بۆڈ، ووزُل، گلاَ بِی لۆپ وغاَّزِ		
تجزبن پدیهٔ ملبنی بینچھنک طریقهِ	چھاستعال کران۔		
	LO2.2.5- د ہن میون ہندی ناوچھِ لبکھان ۔		

(Art integrated Pedagogy)	LO2.1.1- پنیز رائے چیے ظامبر کران بت _ہ زانکاری عاصل کرنے باپتھ چیے سوالی _ہ پرژھان۔	سبق نمبر11-12	شتم رنيق
فن بتهِ زان ورتأوته ينخِهنا ونك طريقهِ	LO2.1.4-شكلو ذُريعهِ ما ونهِ آمژ دُليل چھِ لفظن منز لبكھان۔	گر چھنے عَلان	'
Toy based pedagogy	LO2.2.1- ذأتی اِظهارِ با پتھ چھ سا دِ جُلمِ لبجھان۔	پو پوشاک	
تما ش پدیرهٔ ملبنی بینچهٔ شک طربیقهٔ Pedagogy) (Experiential Learning	LO2.1.4- شكلو ذُريعهِ ما ومنهِ آمرٌ دُليل چير لفظن منْزلبجهان ـ	پو پوتان	
تجربن پلیھ ملبنی ہیچھئک طربیقہِ	LO2.2.1-ذأتی اِظهارِ باپیقه چھ سا دِ جُلمِ لبجھان ۔		
	LO2.2.4- بُجرس ر لوچرس، رنگس یا وزنس متعلق مثلن لوئٹ، بۆڈ، ووزُل، گلاَ بِی، لۆٹ، کۆپ وغاّزِ		
	چھاستعال کران۔		

ਐਸ. ਸੀ. ਈ. ਆਰ. ਟੀ. ਸ੍ਰੀਨਗਰ ਜੰਮੂ ਐਂਡ ਕਸ਼ਮੀਰ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਵੇਰਵਾ ਸ੍ਰੈਣੀ : ਦੂਜੀ

SCERT Srinagar (J&K) Academic Calendar Cum Syllabus Session 2024-25 Subject Punjabi Class 2nd

ਕ੍ਰਮ	ਸਮਾਂ	ਪਾਠ/ਵਿਸ਼ਾ	ਯੋਗਤਾ	ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ	ਸੁਝਾਈ ਗਈ ਸਿਖਿਆ ਪ੍ਕਿਰਿਆ
ਸੰਖਿਆ					
Sr. No	Time	Content	Competency	Learning outcome	Suggestive activities
٩	ਪਹਿਲਾ	ਅਰਦਾਸ (ਕਵਿਤਾ)।।	ਬਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕਵਿਤਾ ਪੜਨ ਦੀ ਸਮਝ ਦਸੀ ਜਾਵੇ।	P201:ਕਵਿਤਾ ਨੂੰ ਲੈ ਬੱਧ ਢੰਗ ਨਾਲ ਉਚਾਰਨਾ। P202:ਨਿਮਰਤਾ	ਬਚਿਆਂ ਨੂੰ ਨਿਮ੍ਰਤਾ ਸਹਿਤ ਅਰਦਾਸ ਕਰਨ ਲਈ
	ਮਹੀਨਾ		ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ, ਜੀਵਨ, ਹੁਨਰ, ਰਚਨਾਤਮਕ ਲਿਖਣ ਦੀ	ਸਹਿਤ ਅਰਦਾਸ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਧੀ। P203:ਕਹਾਣੀ ਵਿਚਲੇ ਅੰਤ੍ਵਿ ਭਾਵਾਂ	ਪੇ੍ਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਖੜੇ ਕਰਕੇ ਕਲਾਸ ਵਿੱਚ ਇਹ
		ਸ਼ੇਰ ਤੇ ਚੂਹੀ (ਕਹਾਣੀ)।।	ਮੁਹਾਰਤ ਬਾਰੇ ਸਮਝਾਇਆ ਜਾਵੇ।	ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣਾ। P204:ਬਚਾ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਰਚਨਾਤਮਕ ਅਤੇ ਰੋਚਕ	ਵਿਧੀ ਸਮਝਾਈ ਜਾਵੇ। ਬਚੇ ਨੂੰ ਕਹਾਣੀ ਵਿਚਲੇ ਪਾਤਰਾਂ
				ਢੰਗ ਨਾਲ ਲਿਖਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣੇ।	ਨੂੰ ਪੜ ਕੇ ਸਟੇਜ ਤੇ ਖਿਡਾਇਆ ਜਾਵੇ।
2	ਦੂਜਾ ਮਹੀਨਾ	ਜੰਮੂ ਸ਼ਹਿਰ (ਲੇਖ)	ਪੜਨ ਦੀ ਸਮਝ, ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਰਚਨਾਤਮਕ ਲਿਖਣ	P205:ਬਚਿਆਂ ਨੂੰ ਜੰਮੂ ਸ਼ਹਿਰ ਬਾਰੇ ਸੰਪੂਰਨ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ।	ਬਰਿਆ ਨੂੰ ਜੰਮੂ ਸ਼ਹਿਰ ਬਾਰੇ ਦਸਿਆ ਜਾਵੇ, ਮੋਬਾਇਲ
			ਦੀ ਮੁਹਾਰਤ ਕਵਿਤਾ ਵਿਚਲੇ ਦਿ੍ਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣਾ।	P206:ਜੰਮੂ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਤੱਥਾਂ ਬਾਰੇ ਦਸਿਆ ਜਾਵੇ।	ਫੋਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨਾ, ਜੰਮੂ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ, ਕਲਾ
				P207:ਕਵਿਤਾ ਨੂੰ ਲੈ ਬੱਧ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੜਾਇਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਜਾਨਵਰਾਂ	ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਬਾਰੇ ਦਸਿਆ ਜਾਵੇ।
				ਬਾਰੇ ਪਿਆਰ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।	
3	ਤੀਜਾ ਮਹੀਨਾ	ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ (ਜੀਵਨੀ)	ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਬਾਰੇ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਇਆ	P208:ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਯੋਗਤਾ।	ਬਰਿਆਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਤਿੰਨ ਸੁਨਿਹਰੀ ਅਸੂਲਾਂ ਤੇ
			ਜਾਵੇ। ਵਿਆਕਰਨ ਵਿਚ ਨਾਂਵ ਨਾਲ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਇਆ	P209:ਅਧਿਆਤਮਕ ਉਪਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਦਿ੍ੜ ਕਰਵਾਉਣਾ। P2010:ਸਹੀ ਢੰਗ	ਤੁਰਨ ਦੀ ਜਾਚ ਦਸੀ ਜਾਵੇ, ਬਚਿਆਂ ਤੋਂ ਸੇਵਾ ਕਰਵਾਈ
			ਜਾਵੇ।	ਨਾਲ ਲਿਖਣ ਅਤੇ ਬੋਲਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ।	ਜਾਵੇ, ਲੰਗਰਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਕੇ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿੱਧੀ
					ਕਰਵਾਈ ਤਾਂ ਜਾਵੇ।
x	ਚੋਥਾ ਮਹੀਨਾ	ਬਾਲਾਂ ਲਈ ਸਿਖਿਆ (ਕਵਿਤਾ)	ਕਵਿਤਾ ਦੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਦਾ ਉਚਾਰਣ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ	P2011:ਬਚਿਆਂ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਸਹਿਤ, ਚੰਗਾ ਭੋਜਨ, ਚੰਗੀਆਂ ਆਦਤਾਂ	ਬਚਿਆਂ ਨੂੰ ਗਰੀਬਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਆ
		ਮੈਂ ਤੇ ਚਿੜੀ (ਕਵਿਤਾ)	ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਵਿਆਕਰਨ ਵਿਚ ਉਲਟ ਭਾਵੀ ਸ਼ਬਦਾਂ	ਦਸੀਆਂ ਜਾਣ। P2012:ਸਮਾਜ ਪ੍ਰਤੀ ਬਰਿਆਂ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ।	ਜਾਵੇ।ਕਵਿਤਾ ਨੂੰ ਲੈਅ ਬੱਧ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੜਿਆ ਜਾਵੇ
			ਬਾਰੇ ਦਸਿਆ ਜਾਵੇ।		ਅਤੇ ਬਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕਵਿਤਾ ਜ਼ਬਾਨੀ ਯਾਦ ਕਰਵਾਈ
					ਜਾਵੇ
ч	ਪੰਜਵਾਂ	ਕਰ ਭਲਾ ਹੋ ਭਲਾ (ਕਹਾਣੀ)	ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਉਚਾਰਣ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।	P2013:ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਅਤੇ ਬੋਲ ਕੇ ਦੱਸਣਾ। P2014:ਕਹਾਣੀ	ਬਰਿਆਂ ਨੂੰ ਚੰਗੇ ਮੰਦੇ ਦੀ ਜਾਚ ਦਸੀ ਜਾਵੇ। ਬਰਿਆਂ ਦੀ
	ਮਹੀਨਾ			ਵਿਚਲੇ ਪਾਤਰਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝ ਕੇ ਕਿਰਦਾਰ ਨਿਭਾਉਣਾ।	ਸਫਾਈ ਅਤੇ ਸਹਿਤ ਵੇਖੀ ਜਾਵੇ।

É	ਛੇਵਾਂ ਮਹੀਨਾ	ਗੜੁੰਮ (ਕਹਾਣੀ)	ਬਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਹੁਨਰ ਦਸਿਆ ਜਾਵੇ। ਬਚਿਆਂ	P2015:ਕਹਾਣੀ ਵਿਚਲੇ ਪਾਤਰਾਂ ਨੂੰ ਪੜਨਾ ਤੇ ਸਮਝਣਾ।	ਬਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕਹਾਣੀ ਦੇ ਉਚਾਰਣ ਦੀ ਵਿੱਧੀ ਦਸੀ ਜਾਵੇ
			ਨੂੰ ਕਵਿਤਾ ਦੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਦਸੀ ਜਾਵੇ। ਕਵਿਤਾ ਦੀ	P2016:ਲਿਖਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਕਹਾਣੀ ਦੁਆਰਾ। P2017:ਬਚਿਆਂ ਵਿੱਚ	ਅਤੇ ਕਹਾਣੀ ਵਿਚਲੇ ਪਾਤਰਾਂ ਨੂੰ ਸਟੇਜ ਤੇ ਖੇਡਿਆ
		ਸੁੰਦਰ ਬਾਲ (ਕਵਿਤਾ)	ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਵੇ	ਸਮਾਜਿਕ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ। P2018:ਬਚਿਆਂ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਸਹਿਤ,	ਜਾਵੇ। ਬਚਿਆਂ ਨੂੰ ਗਰੀਬਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨ ਲਈ
				ਚੰਗਾ ਭੋਜਨ ਅਤੇ ਚੰਗੀਆਂ ਆਦਤਾਂ ਦਸੀਆਂ ਜਾਣ। P2019:ਅਗੇਤਰ	ਪ੍ਰੇਰਿਆ ਜਾਵੇ।
				ਅਤੇ ਪਿਛੇਤਰ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਾਈ ਜਾਵੇ। P2020:ਨਾਂਵ ਅਤੇ ਪੜਨਾਂਵ	
				ਬਾਰੇ ਜਾਣੂ ਕਰਾਇਆ ਜਾਵੇ।	
2	ਸੱਤਵਾਂ	ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਕੋਣ (ਕਹਾਣੀ)	ਬਰਿਆਂ ਨੂੰ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕਹਾਣੀ ਪੜਨ ਦਾ ਸਹੀ	P2021:ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ ਸਮਝ ਕੇ ਅਤੇ ਬੋਲ ਕੇ ਦੱਸਣਾ। P2022:ਕਹਾਣੀ	ਬਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪੰਜ ਵਿਕਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਦਸਿਆ ਜਾਵੇ। ਬਚਿਆਂ
	ਮਹੀਨਾ		ਤਰੀਕਾ ਦਸਿਆ ਜਾਵੇ।	ਵਿਚਲੇ ਪਾਤਰਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝ ਕੇ ਕਿਰਦਾਰ ਨਿਭਾਉਣਾ।	ਨੂੰ ਚੰਗੇ ਗੁਣ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਆ ਜਾਵੇ।

ਐਸ. ਸੀ. ਈ. ਆਰ. ਟੀ. ਸ੍ਰੀਨਗਰ ਜੰਮੂ ਐਂਡ ਕਸ਼ਮੀਰ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦਾ ਢੰਗ ਸ਼੍ਰੈਣੀ ਦੂਜੀ (ਕੁਲ ਅੰਕ : ੫੦)

SCERT Srinagar (J&K) Pattern Of Assessment Class: 2nd Maximum Marks:50

ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ ਪੜ੍ਹਨ ਕੋਸ਼ਲ (ਕੁਲ ਅੰਕ ੧੦) ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਣਡਿਠੇ ਨਿਬੰਧ ਨੂੰ ਪੜ ਕੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਸਹੀ ਉੱਤਰ ਚੁਣੋ।

ਜਿਵੇਂ ਖਾਲੀ ਥਾਵਾਂ ਭਰੋ ਸਹੀ ਜੋੜ ਮਿਲਾਉ ,ਦੋ ਅੱਖਰੀ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਅੱਖਰਾਂ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਜੋੜ।

ਭਾਗ ਦੂਜਾ ਵਾਰਤਕ ਕੁਲ ਅੰਕ ੧੫: ਸੰਬੰਧਿਤ ਪੁਸਤਕ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਬੰਧ ਚੋਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਜਿਵੇਂ ਖਾਲੀ ਥਾਵਾਂ ਭਰੋ ਜੋੜ ਮਿਲਾਉ ਸਹੀ ਉੱਤਰ ਚੁਣੋ ਆਦਿ।

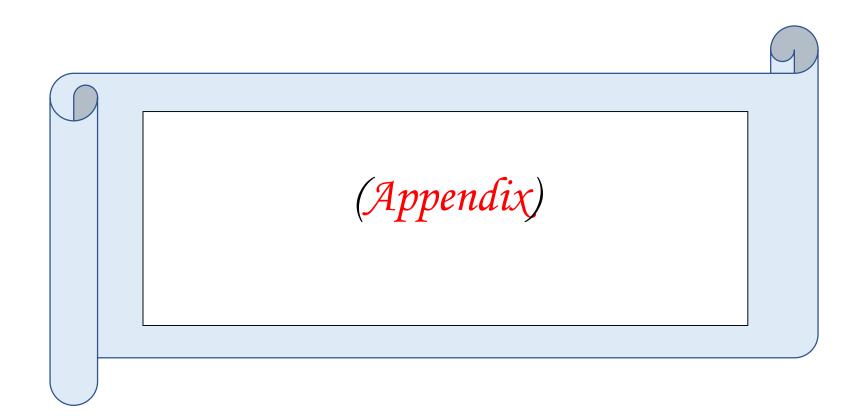
ਤਸਵੀਰ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਖਾਲੀ ਥਾਵਾਂ ਭਰੋ , ਸਹੀ ਉੱਤਰ ਦਿਓ , ਜੋੜ ਮਿਲਾਉ ਆਦਿ।

ਭਾਗ ਤੀਜਾ ਵਿਆਕਰਣ ਕੁਲ ਅੰਕ ੧੫: ਵਿਆਕਰਣ ਵਿੱਚੋਂ ਨਾਂਵ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ,

ਇਕ ਵਚਨ ਬਹੁ ਵਚਨ , ਲਿੰਗ, ਪੁਲਿੰਗ।

ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਲੱਗਾ ਮਾਤਰਾਵਾਂ ਦੀ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਰਤੋਂ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦ।

ਭਾਗ ਚੌਥਾ ਲਿਖਣ ਕੈਂਸ਼ਲ (ਕੁਲ ਅੰਕ: ੧੦) ਦਿੱਤੇ ਹੋਏ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਾਕਾਂ ਵਿੱਚ ਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਸਹੀ ਸ਼ਬਦ ਪਛਾਣ ਕੇ ਵਾਕ ਬਣਾਓ।

Suggestive Calendar of Activities

S.No	Date	Event	Suggested Activity
1	January 24th, 2024	National Girl Child Day	Awareness in Assembly, Guest speakers, Storytelling and Role Models, Organize classroom debates on topics related to gender equality, talent show where girls can showcase their skills and talents in various fields
2	January 25th, 2024	National Voters Day	Rallies, Mock Elections, Debates, Seminar, Awareness and taking National Voters pledge in Morning Assembly
3	February 28th, 2024	National Science Day	Guest Lectures, Organize a science fair where students can present their own projects, experiments, and inventions, Poster and Slogan Competitions, quiz competitions
4	March 3rd, 2024	World Wildlife Day	Invite wildlife conservationists, biologists, or representatives from wildlife department to give talks or presentations about their work and the importance of protecting wildlife in the Morning assembly.
5	March 8th, 2024	International Women's Day	Organising skits, Group discussions highlighting the role of women.
6	March 22nd, 2024	International Water Day	Organising Awareness drives, Debates, Painting competitions on the theme of conservation of Water Resources
7	April 7th, 2024	World Health Day	Health & Hygiene Camps to be organised in collaboration with NRHM & nearest Primary Health Centres, Community Awareness programmes, Street Theatre will be some of the suggestive activities.
8	April 18th, 2024	World Heritage Day	Heritage Fair, Cultural Exchange, field trip to a nearby World Heritage site, or promoting environmental conservation, clean-up drives, tree planting initiatives,
9	April 22nd, 2024	Earth Day	Clean-up Campaign, Planting Activities, Take the learning outside by holding classes or activities in outdoor spaces such as school gardens, parks, or nature reserves, Earth Day Pledge
10	May 8 th , 2024	Red Cross Day	Inculcate the habit of Social Service among students, Awareness regarding First-Aid in the Morning Assembly.
11	May 31st, 2024	World Anti-Tobacco Day	Students to be engaged in Anti- Tobacco Awareness campaign.
12	June 5th, 2024	World Environment Day	Seminars, debates in collaboration With Department of Environment. Painting competitions, poster writing competitions, Rallies etc will be some of the suggestive activities.
13	June 21,2024	International Yoga Day	Organize a mass yoga session for all students and staff in Morning assembly.
14	June 26th, 2024	Anti-Drug Abuse Day	Seminars, debates in collaboration with Drug deaddiction centers. Drawing & Painting completion highlighting the evil caused by drug abuse.

15	July 26, 2024	Kargil Vijay Diwas	Patriotic Song, Observe a moment of silence to honour the martyrs, Show a documentary or a short film about the Kargil War.	
16	August 12th, 2024	International Youth Day	Organize a day of community service activities where students volunteer their time and skills to support local organizations, charities, or social causes like cleaning up parks, tutoring younger students, assisting senior citizens,	
17	August 29th, 2024	National Sports Day	Importance of sports in physical / mental fitness. How sports help to inculcate team spirit. Awareness about various types of sports & Games.	
18	September 5th, 2024	Teacher's Day	Celebration of Teachers Day at various levels. Essay Writing / debate highlighting the role of Teachers	
19	September 8th, 2024	World Literacy Day	Guest Authors and Storytellers, Creative Writing Projects, Book Donation Drives	
20	September21st, 2024	International Peace Day	Organize a peace walk or rally where students can march together to promote peace, social justice, and human rights. Encourage students to express their ideas about peace through art projects such as painting, drawing, sculpture, or collage	
21	October 2nd-8th, 2024	Wildlife Week	Awareness about importance of conservation of Wildlife with special reference to our local Fauna.	
22	November 14th, 2024	Children's Day	Celebrations to reiterate the importance of being a child.	
23	November 26th, 2024	Constitution Day	Reading of the Preamble, Debates, Essay competition, Quiz, Seminar, Poster making, Invite local judges, lawyers, or civic leaders to speak about the Constitution's relevance today	
24	December 3rd, 2024	International Disability Day	Celebrating this special day for the Specially abled classmates to inculcate feeling of empathy and togetherness.	
25	December 22nd, 2024	National Mathematics Day	Mathematics Poster Competition, Mathematics Quiz competition, Mathematics Olympiad, organize a special assembly to celebrate National Mathematics Day, featuring presentations, skits, or performances related to mathematics.	

- ➤ All the schools must celebrate national festivals with great enthusiasm, zeal and fervor as they remind the significance of freedom, democracy and peace there by bringing a sense of patriotism, pride and brotherhood among the students.
- Schools may organise activities mentioned above and some other Local/National/International events/festivals as they deem fit for holistic development of the students. Organising such events help students to learn about the world around them as they grow up in order to become well-informed citizens. It enhances student's knowledge about the significance of these days/events and helps to inculcate high morals, values and character in our students, thereby nurturing their communication and interpersonal skills.

Foundational Stage: 5 years:

School Based Assessment (SBA) shall be conducted by respective HOI's: All children are expected to have achieved subject-specific learning outcomes/competencies & foundational reading skills as per NIPUN Bharat guidelines:

Stage/Class	Duration	Scheme of Examination
Grade 2nd	1 year	a. Read with meaning 45-60 words per minute.b. Read and write numbers up to 999.c. Subtract numbers up to 99.

Assessment at Foundational Stage:

- 1. Assessment is vital, to track children's progress in a continuous and comprehensive manner using multiple techniques of assessment. Assessment during the foundational learning can be broadly categorized into two major areas, namely:
- a. School Based Assessment (SBA) at the foundational stage should be stress- free and largely through qualitative observation based on performance of the child in a multitude of experiences and activities and tools and techniques should be used as envisaged in exemplars prescribed by NCERT/SCERT in SBA document.
- b. Large-scale standardized assessment large scale assessment data at the UT, National or the International level focuses on the "System" and describes the educational health of the nation, UT or district.
- 2. Further Assessment at Foundational Stage aims at early identification of learning gaps at each foundational stage i.e., at FYL-1, FYL-2, FYL-3, FYL-4, & FYL-5 including children with special needs so that there can be possibilities of early intervention through referral to specialists. Teachers are required to use different techniques asses the Children with following major objectives:
- a. Identify the child's strengths, needs, interests and preferences.
- b. Potentiate child's performance and scaffold it through interventions.
- c. Collaborate to solve issues and areas of concerns.
- d. Contribute to early identification of learning gaps and learning difficulties.
- 3. Teachers are required to identify the learning gaps and focus should be on the attainment of Learning Outcomes and competencies as envisaged in the NIPUN/FLN Guidelines, which is broadly conceptualized as a child's ability to read basic texts and solve basic maths problems & all children are expected to achieve grade-wise subject-specific learning outcomes viz;

A child's progress should be assessed based on linguistic reading and writing.

1	Reading	Children should be able to read simple words, multiple words, stressed words, sentences and
		paragraphs.
2	Fluently	A child's reading level is determined by testing how many words a child can read in one
	Reading	minute. Fluency is defined as being able to read 60 words per minute internationally.
		Keeping this in mind we can apply it to our languages and determine the level of children.
		For example, those who can read 20 words per minute in class 1, 25 words in class 2, 30
		words in class 3, can be identified as fluent readers.
3	Writing	Children should be able to write words, sentences and paragraphs on their own without
		mistakes. For
		example,1st class children are simple words, multiple words, 2nd class children are
		stressed words. As mentioned above, if you can write 4 out of 5 words without mistakes,
		you should be considered proficient in writing.

The progress of the children in reading, fluent reading and writing skills should be tested once a month. The illustration.

Child's Progress Report Table is as under:

Student Name	Reading	Fluently Reading	Writing
Mohan	✓	✓	✓
Sohan	✓	✓	✓
Reshma	✓	✓	×
David	✓	×	×
Total	4	3	2

Description of Criteria Points for Co-Curricular activities:

S.No	OBJECT/ACTIVITY	CRITERIA POINTS
1	Physical Activities, Sports Yoga, etc	5
2	Participation in School Activities: i. Recitation ii. Art and Craft iii. Role Playing iv. Painting v. Group Songs etc	10
3	Attendance i. Attendance (>75 upto 85%)- (1 Marks) ii. Attendance (>85% upto 100%) (1 Marks) iii. Parent participation (2 Marks)	5
TOTAL		20 Marks

Academic Calendar-Cum-Syllabus 2024-25

This syllabus has been designed in order to provide students a broad and balanced understanding of subjects to enable them to communicate effectively, analyze information, take informed decisions, construct their worldview in alignment with constitutional values and move ahead in the direction of becoming productive citizens. The focus of current syllabus is on the development of 21st century skills in settings where each student feels independent, safe and comfortable with their learning. To achieve this aim, it is extremely important that children acquire adequate knowledge and skills in other core areas like Health and Physical Education, Life Skills, Values Education, Art Education, Work Education and other Co-Scholastic areas. The syllabus will help teachers as well as students to plan accordingly for achieving the desired learning competencies.

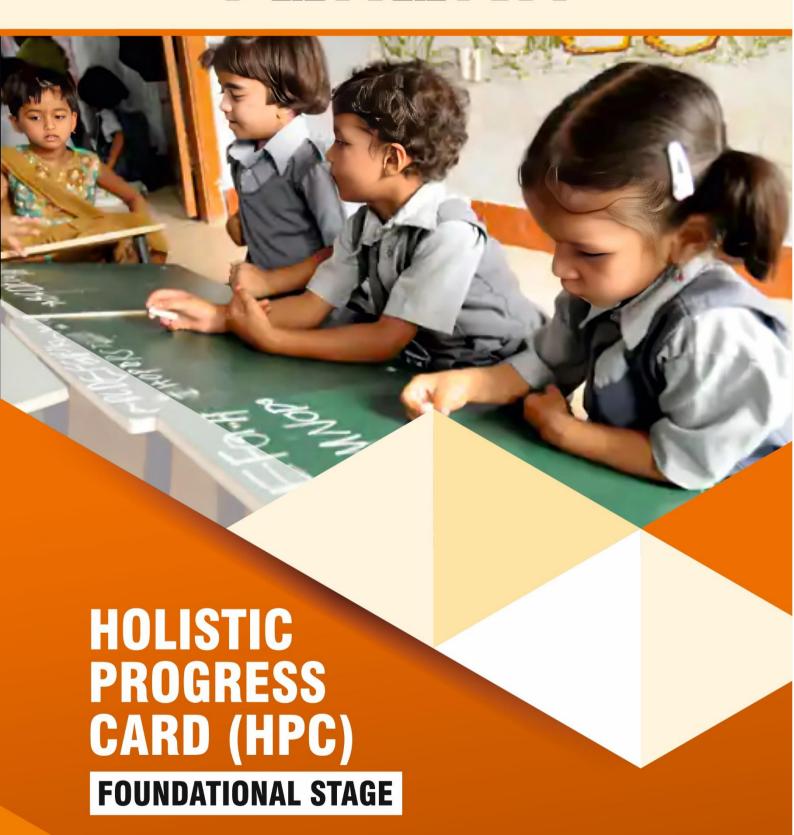

FOUNDATIONAL STAGE

State Council of Educational Research & Training (SCERT) JK-UT

PARAKH

HOLISTIC PROGRESS CARD (HPC)

Foundational Stage

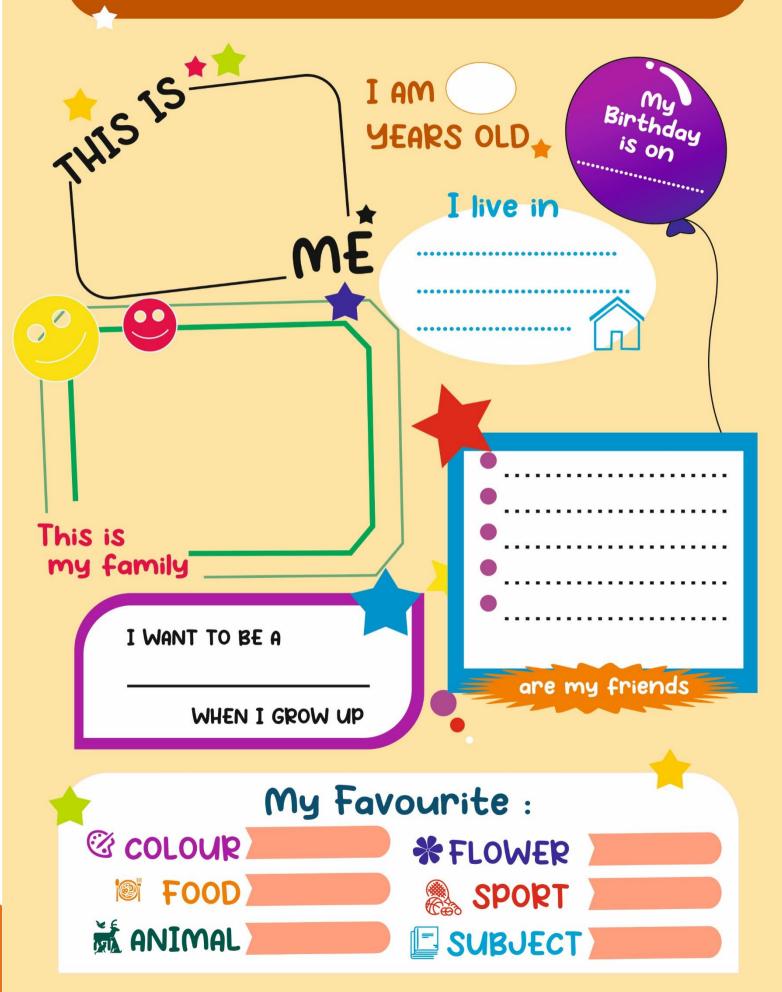
ISBN 978-93-5292-894-1
HOLISTIC PROGRESS CARD (HPC) Foundational Stage
First Edition December 2023
© National Council of Educational Research and Training, 2023
Please cite this publication as: PARAKH (2023), HOLISTIC PROGRESS CARD (HPC) Foundational Stage, NCERT, New Delhi, India
https://ncert.nic.in/parakh.php.
ISBN 978-93-5292-894-1 (Print/PDF)
Unpriced — Printed Digitally
Published at the PARAKH by National Council of Educational Research and Training, Sri Aurobindo Marg, New Delhi 110016.

PART-A (1)

Name and Address of the School:												
UDISE Code:								Teac	cher (Code:		
GENERAL INFORMATION (To be filled by the teacher in consultation with caregiver/parent)												
Student Name:												
Roll No.]	Registr	ation l	No.:						
Class:	BV1	BV2		BV3	Gr	ade 1	G	rade 2				
Section:			_ Date o	of Birtl	ı:					Ph	otogra	ıph
Address:											J	
					Pho	one:						
Mother/Guardian Nar	ne:											
Mother/Guardian Edu	ıcation:			·	Mothei	·/Guar	dian O	ccupat	on:			
Father/Guardian Nam	ıe:											
Father/Guardian Edu	cation: _				Fathe	r/Guar	dian O	ccupat	ion:			
Number of siblings:								Si	blings'	age:		
Mother Tongue:					Me	dium o	f Instr	action:				
Rural/Urban:												
ATTENDANCE												
MONTHS	MAY	JUNE	JUL	AUG	SEP	ОСТ	NOV	DEC	JAN	FEB	MAR	APR
No. of Working Days												
No. of Days Attended												
% of Attendance												
If attendance is low then reasons there of												
INTEREST (I (the stu	dent) a	m intei	ested	in)*:								
Reading		Danc	ing or S	Singing	or Play	ng a m	usical ir	ıstrume	ent	Spor	t or Gar	nes
Creative writing (Gardenin	g	,	Yoga		A	art	Cr	aft		Cook	ing
Regular chores at home with significant others (father, mother, guardian, sibling, etc.)												
Other Please specify												

^{*} May choose more than one option

* ME AND MY SURROUNDINGS

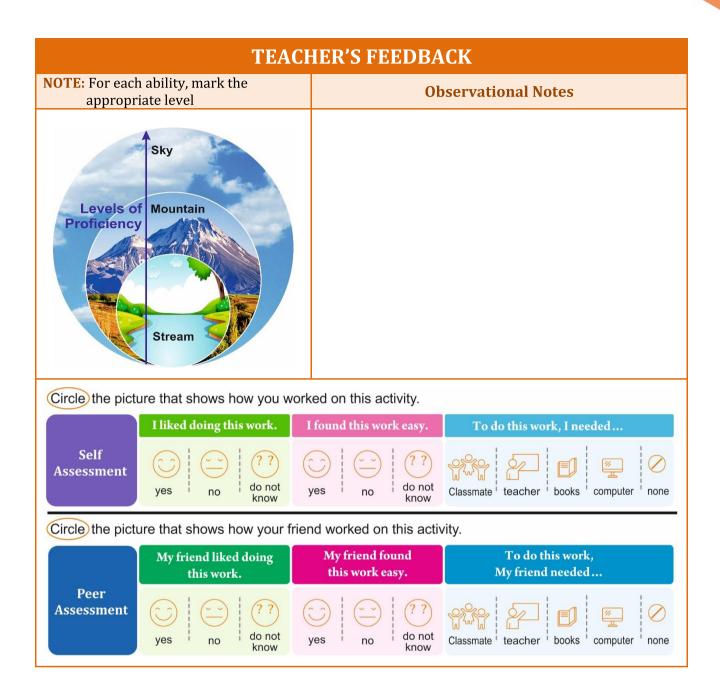

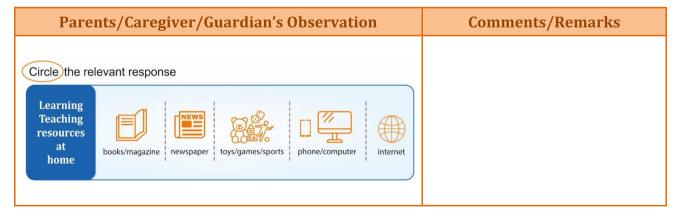
PART B

DOMAIN 1: Physical development Competency/Competencies Curricular Goals: • Children develop habits that keep them healthy and • Children develop sharpness in sensorial perceptions. Children develop a fit and flexible body. **ACTIVITY**

ASSESSMENT RUBRIC*						
	Stream	Mountain	Sky			
Awareness						
Sensitivity						
Creativity						

^{*} **Note:** Circle the relevant performance level based on the individual student's performance for each ability for this activity.

DOMAIN 2: Socio-emotional development

Curricular Goals:

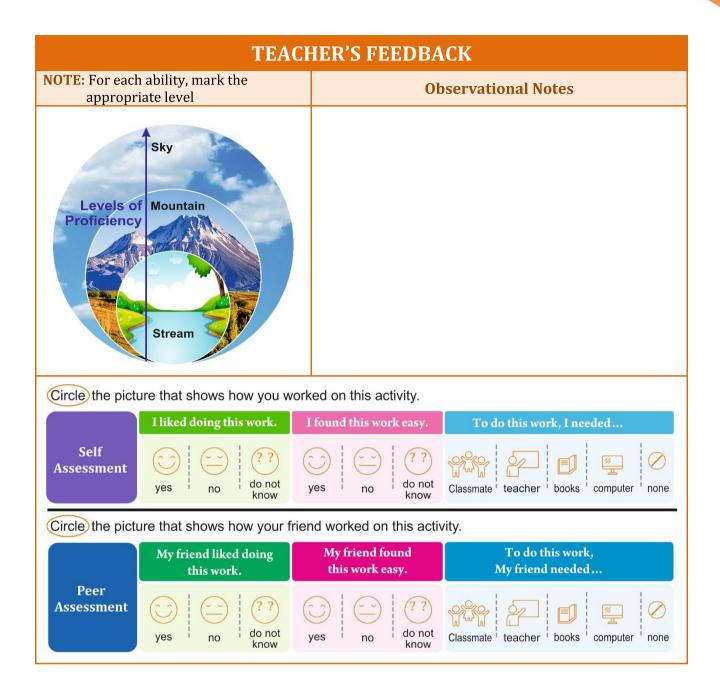
- Children develop emotional intelligence, i.e., the ability to understand and manage their own emotions, and respond positively to social norms.
- Children develop a positive attitude towards productive work and service or 'Seva'.
- Children develop a positive regard for the natural environment around them.

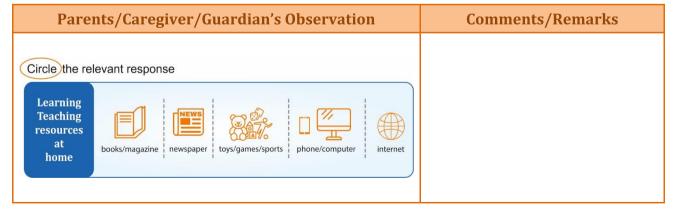
				10		100
U	om	net	encv	/Com	peter	icies

Λ	C	м	a v	A L	I DA V	b
A	U.		W	Ц	I I	

ASSESSMENT RUBRIC*						
	Stream	Mountain	Sky			
Awareness						
Sensitivity						
Creativity						

^{*} **Note:** Circle the relevant performance level based on the individual student's performance for each ability for this activity.

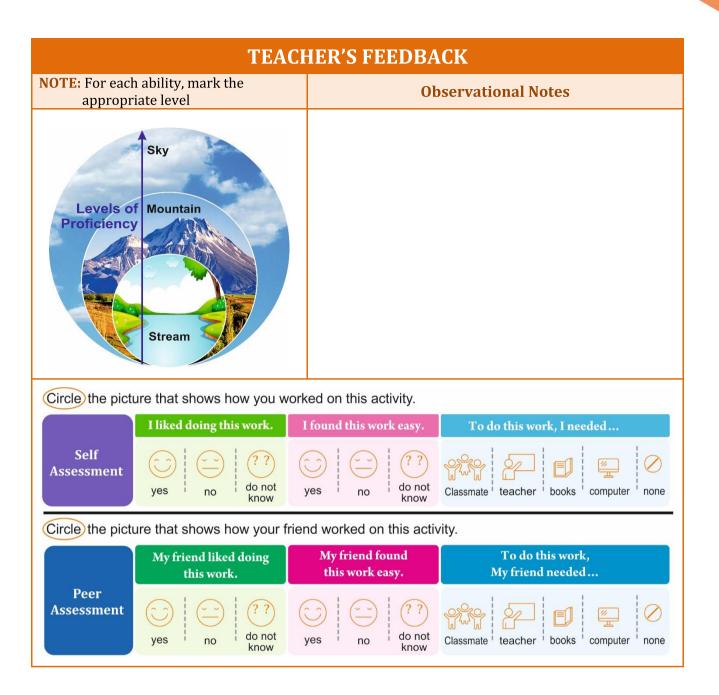

DOMAIN 3: Cognitive Development Competency/Competencies Curricular Goals: • Children make sense of world around through observation and logical thinking. Children develop mathematical understanding and abilities to recognize the world through quantities, shapes, and measures. **ACTIVITY ASSESSMENT RUBRIC* Stream Mountain** Sky **Awareness** Sensitivity

Creativity

^{*} **Note:** Circle the relevant performance level based on the individual student's performance for each ability for this activity.

DOMAIN 4: Language and literacy development

Curricular Goals:

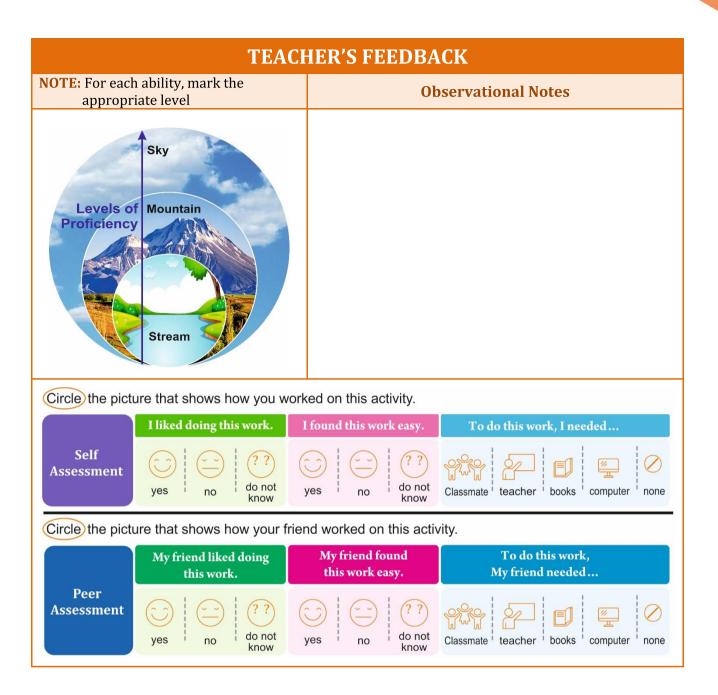
- Children develop effective communication skills for day-to- day interactions in two languages.
- Children develop fluency in reading and writing in Language 1 (L1).
- Children begin to read and write in Language 2 (L2).

Comm	otom orr	/Comm	otomojo
COMB	etency	/ COIIID	etencie

A	МВ	W I	М	·V
<u> </u>		A T	ш	ш

ASSESSMENT RUBRIC*						
	Stream	Mountain	Sky			
Awareness						
Sensitivity						
Creativity						

^{*} **Note:** Circle the relevant performance level based on the individual student's performance for each ability for this activity.

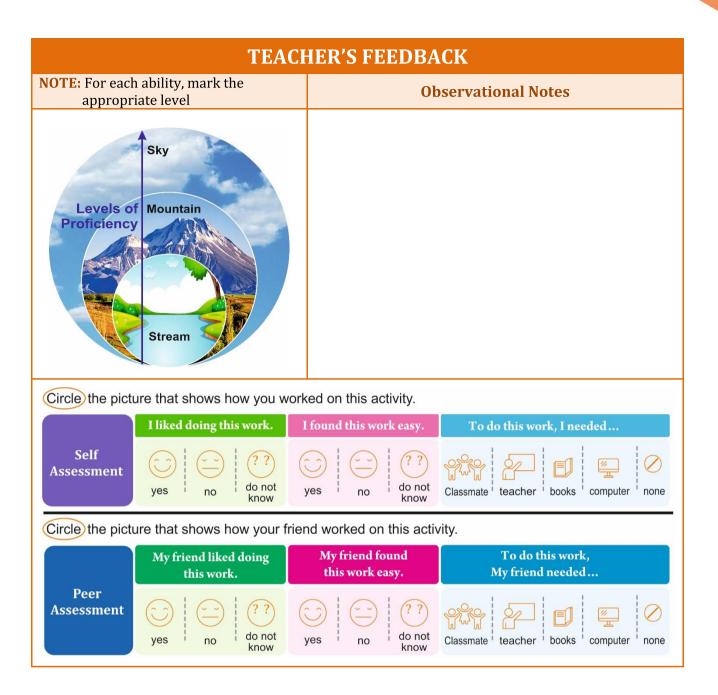

DOMAIN 5: Aesthetic and Cultural Development Competency/Competencies Curricular Goals: • Children develop abilities and sensibilities in visual and performing arts and express their emotions through art in meaningful and joyful ways. **ACTIVITY ASSESSMENT RUBRIC***

ALOGEOGRAFIA TROBERTO						
	Stream	Mountain	Sky			
Awareness						
Sensitivity						
Creativity						

^{*} Note: Circle the relevant performance level based on the individual student's performance for each ability for this activity.

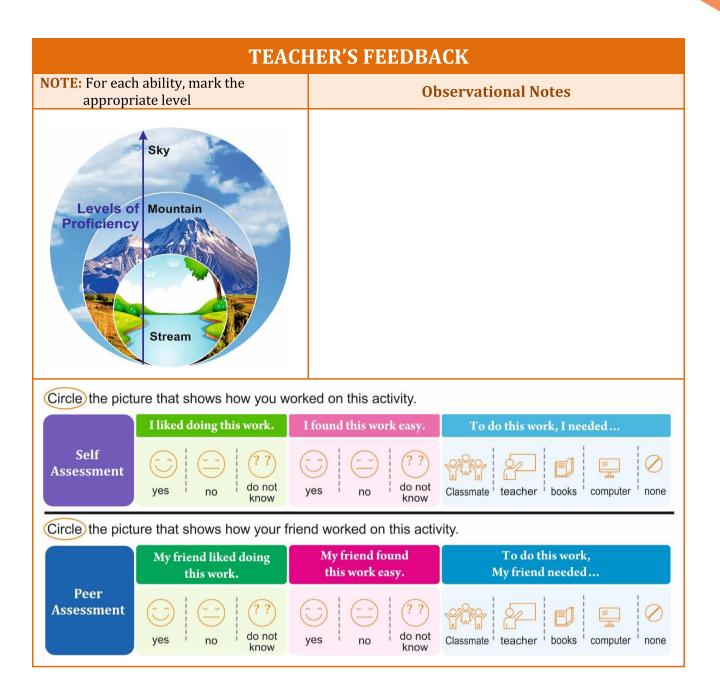

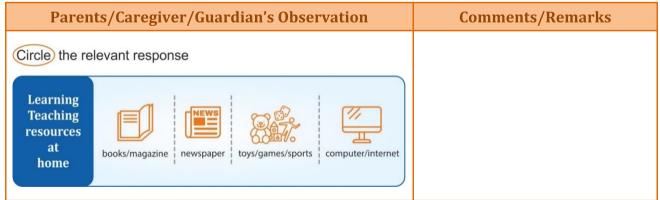

DOMAIN 5.1: Positive Learning Habits Competency/Competencies Curricular Goals: • Children develop habits of learning that allow them to engage actively in formal learning environments like a school classroom. **ACTIVITY**

ASSESSMENT RUBRIC*						
	Stream	Mountain	Sky			
Awareness						
Sensitivity						
Creativity						

^{*} **Note:** Circle the relevant performance level based on the individual student's performance for each ability for this activity.

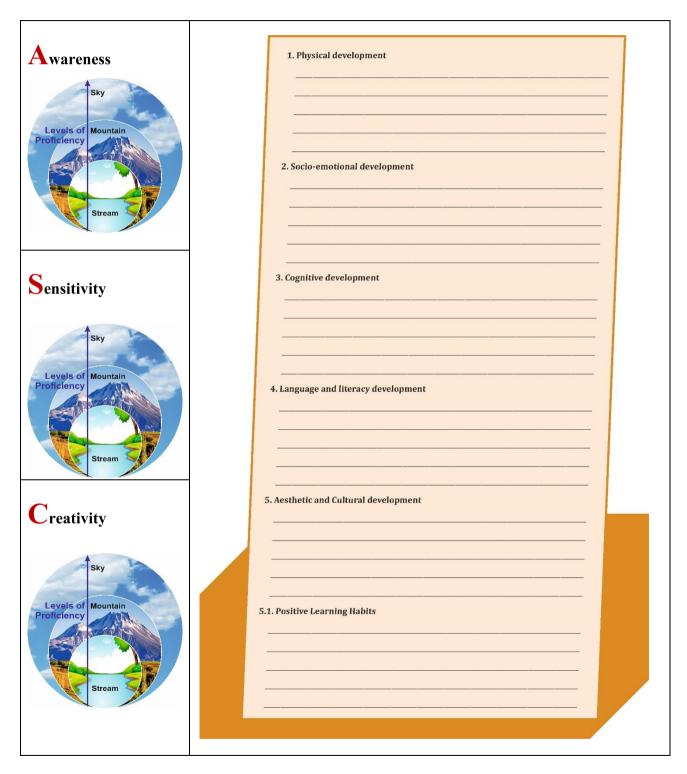

PART C

SUMMARY FOR THE ACADEMIC YEAR

KEY PERFORMANCE DESCRIPTORS

(Qualitative inputs by teacher based on the student's ability)

NOTE: A summary of the holistic development of the student needs to be given at the end of an academic year in a descriptive manner in each of the five domains. Essentially each of the summary should emphasize the strength as well as the area of concerns/improvements. The performances summaries should be described in terms of 3 abilities (i.e., Awareness, Sensitivity, Creativity).

